ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3964 | 16 / 28 ՄԱՐՏ 1899 | 16 ԶԻԼԿԱՏԷ 1316 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

در علیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وللك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK".
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 Ղրշ
» »	վեցամսեայ	70 »
» »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Օրուան քաղաքական կարեւոր դէպքն է՝ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ կնքուած պայմանագրութիւնը որ փոխադարձ հաւանութեամբ ու զիջումներով կ'որոշէ Կեդրոնական Ափրիկէի մէջ այդ երկու մեծ պետութեանց ստացուածքներուն սահմանը։ Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց արդէն, պայմանագիրը ստորագրուած է անցեալ երեքշաբթի իրիկուն, Ֆօրին Օֆիսի մէջ, Լորտ Սոլզպէրիի եւ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպոնի կողմէ. Երէկի սուրհանդակով հասած թերթերը՝ կը բերեն անոր մանրամասնութիւնները, անգլիական ու բարիզեան թերթերուն պարզած նըպաստաւոր տեսութիւններուն ու յայտնած գոհունակութեանը հետ, որոնց ամփոփումը կ'երեւայ մեր Քաղաքական Լուրերու բաժնին մէջ։

Բառին դիւանագիտական առումով դաշնագիր մը կամ պայմանագրութիւն մը չէ կնքուածը, այլ չորս յօդուածէ բաղկացած յայտարարութիւն մը որով Անգլիա եւ Ֆրանսա մէջերնին կը բաժնեն Կեդրոնական Ափրիկէի մէջ ունեցած հողային ստացուածքնին, վերջ մը տալու համար Ֆաշոտայի խնդրէն առաջ եկած վէճերուն։ Համաձայնութեան ընդհանուր գիծերը միայն նշանակուած են անոր մէջ, որոշ սահմանագծերուն ու ազդեցութեան շրջանակներուն ճշդումը թողուած ըլլալով յանձնաժողովի մը։

Կատարուած գործողութեան մէջ ամենէն աւելի աչքի զարնող պարագան սա է որ, երկու կառավարութիւններն ալ իրարու նկատմամբ խաղաղասիրական ու բարեկամական ըղձացում մը ցոյց տուին, առանց որու կարելի չպիտի ըլլար մինչեւ իսկ բանակցութեան սկսիլ։ Ֆաշոտայի ձախորդ միջադէպին առաջ բերած խորհրդարանական ու լրագրական պայքարները մոռցուած չեն, որոնց հետեւանքով քիչ մնաց որ երկու ազգերը պատերազմի բռնուէին։ Երբ միտքերը տակաւ հանդարտեցան, եւ անգլիական մամուլին ու քաղաքագէտներուն խիստ ու յարձակողական լեզուն մեղմանալ սկսաւ, Ֆրանսա ժամանակը եկած սեպեց բրիտանական դաշինքին տրամադրութիւնները իմանալու որոշապէս. եւ ապահովութիւն ստացաւ թէ թշնամական ոգի մը չի կար անոր քով. այսքանը բաւական չէր սակայն. գործնական բան մը ընելու էր, երկու կողմէ ալ ցոյց տալու համար թէ փոխադարձ զիջումներու տրամադիր են՝ ամէն անգամ որ մէկուն կամ միւսին շահը վտանգի մէջ ըլլար. այս մասին ալ, Անգլիոյ պատասխանը յուսադրական եղաւ։ Ֆրանսա լայն շունչ մը կ'առնէր. պայմանագրութեան մը կնքման համար ճամբան հարթուած էր, եւ բանակցութիւնները կը սկսէին։ Երկար չտեւեցին անոնք, երկու ամիս միայն, որու միջոցին՝ մինչ ֆրանսական Խորհրդարանին անդամները զբաղած էին Հանրապետութեան Նախագահին մահովը ու յաջորդին ընտրութեամբը, Տէյրուլէտի միջադէպովը ու Տրէյֆիւսի խնդրովը, որոնց վրայ կեդրոնացած էր մամուլին ու ժողովուրդին բովանդակ ուշադրութիւնը, անդին՝ բրիտանական ոստանին մէջ՝ Պ. Քամպոն առանց աղմուկի կը վիճէր, կը մաքառէր, կը բանակցէր Սոլզպէրիի հետ, մինչեւ որ փափագուած եզրին հասաւ։

Մարտ 21ի պայմանագրին համար չի կրնար ըսուիլ թէ բոլորովին Ֆրանսայի նպաստաւոր է. ընդհակառակը, կարգ մը հողային ստացուածքներէ անոր հրաժարումը տրամադրուած է որոնց կը համակրէր. բայց ֆրանսացի դիւանագէտները գոհ են անոր համար որ երկդիմութեան, տարակոյսի պատճառ չի մնար իրենց այլ եւս. այսուհետեւ գիտեն թէ որո՛նք են Կեդրոնական Ափրիկէի ֆրանսական գաղթավայրերը՝ որոնց դէմ որ եւ է ոտնձգութիւն չպիտի ըլլայ Անգլիոյ կողմէ։ Պահ մը վախցան որ չըլլայ թէ Լորտ Սոլզպէրի Վերին Նեղոսի կամ Սուտանի խնդիրը խառնէ բանակցութիւններուն, պահանջելով որ Ֆրանսա պաշտօնապէս ճանչնայ Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքական դիրքը այդ սահմաններուն մէջ. Լոնտոնի դահլիճը փափկանկատութիւն ունեցաւ այդ կայծը չըռնկցնել, որ ամբողջ գործը տակն ու վրայ պիտի ընէր, եւ համաձայնութիւնը թշնամութեան վերածէր։ Լուռ վերապահումով մը յարգեց Ֆրանսայի դիւրազգածութիւնը, Վերին Նեղոսի անունը չխառնելով պայմանագրին մէջ որ կերպով մը՝ 1898 յունիս 14ի Նիկէրի պայմանագրին ամբողջացումն ու ընդլայնումն է։

Իրաւ է թէ նոր պայմանագրին զօրութեամբ՝ Ֆրանսա կը հրաժարի ո՛չ միայն Ֆաշոտայէն, այլ եւ երկրորդական կերպով Պահր-էլ-Կազալէն, գէթ մինչեւ այն սահմանը զոր կ'ոռոգեն Նեղոսի ջուրերը, բայց ասոնց փոխարէն, Անգլիա Ֆրանսայի կը թողու Զատ լիճին հիւսիսային, արեւելեան եւ հարաւային կողմը գտնուած հողերու ամբողջութիւն մը որ Ֆրանսայի երկայնութեան կրկնապատիկն է։ Պակիրմին միայն, որ այդ սահմանին ծայրը կը գտնուի, մէկ միլիոն բնակիչ ունի։ Ֆրանսական թերթերը կը խոստովանին թէ այս համաձայնութեան մէջ՝ Անգլիա սպասուածէն աւելի վեհանձն եղաւ. եւ ինքզինքնին մխիթարելու համար որ Ֆաշոտան ձեռքէ հանեցին, կ'ըսեն—թէեւ քիչ մը ուշ միտքերնին ինկած ըլլայ—թէ Մարշան հազարապետին գրաւած գետինը ճախճախուտ է եւ կլիման վատառողջ, թէ Պառաթիէ հարիւրապետը իր քաջարի ընկերներով անօթի ծարաւ մնաց այնտեղ ամբողջ շաբաթներ, հետեւաբար, Պահր-էլ Կազալի այդ մասին փոխանակումը՝ Զատ լիճին հիւսիսային, արեւելեան եւ հարաւային կողմը գտնուող ընդարձակ եւ հարուստ նահանգներուն (Պակիրմի, Ուատայի եւ Քանէմ) հետ՝ կորուստ մը չէ Ֆրանսայի համար։ Ֆաշոտան ռազմագիտական տեսակէտով միայն կարեւորութիւն ունէր, բայց ֆրանսական դիւանագիտութիւնը՝ իր ձեռք բերած նոր առաւելութիւններուն առջեւ՝ հարկադրուած էր շատ բարակը չնայիլ այդ կողմէն։ Անգլիական մամուլը, ինքն ալ, ազնուութիւն կ'ունենայ այս պարագան չշեշտելու, նոր գոցուած վէրք մը չարծարծելու համար։

Մարտ 21ի պայմանագրին կարեւորութիւնը քաղաքական աշխարհին համար, ոչ միայն կնճռոտ գործի մը յաջողապէս աւարտած լմնցած ըլլալուն մէջ կը կայանայ, այլ եւ հաշտութեան եւ բարեկամակամութեան զօրաւոր կապ մըն է որ կը վանէ պատերազմի որ եւ է պատահականութիւն Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ, ոչ նուազ նպաստելով եւրոպական խաղաղութեան պահպանման։

Փ.

ԲԱՐԻԶՑԻ ՄԸ՝ վերջերս գաւառը բնակող իր մէկ բարեկամէն նամակ մը կ'ընդունէր, որուն մէջ իրեն կը խոստացուէր երկու կտցար ղրկել շոգեկառքով։ Մարդը բաւական սպասեց, փնտռտուքներ կատարել տուաւ, բայց կտցարները երեւան չելան։ Օր մը վերջապէս նամակ մը ընդունեցաւ իր բարեկամէն՝ որ կ'իմացնէր թէ կտցարները չպիտի կրնայ ղրկել, քանի որ երկաթուղիի վարչութիւնը զանոնք չէր ուզեր ընդունիլ, առարկելով թէ շոգեկառքը կրնայ անցնիլ ա՛յն տեսակ գաւառներէ՝ ուր... կտցարի որսորդութիւնը արգիլուած էր։ Վարչութեան առարկութիւնը սակայն օրինաւոր է եւ 1844ի օրէնքն ալ ճիշդ այդպէս կը տրամադրէ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲԱՐԵԿԱՄԻՍ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Շատեր գրեցին իր վրայ, եւ Մերեճմ-Գուլի Յարութիւն էֆէնտիի կենսագրութիւնը, գրեթէ իր ամէնէն ներքին մանրամասնութիւններովը, ծանօթ է այսօր ամենուն։ Բայց այդ բանը չպիտի արգիլէ զիս երկու տող նուիրել, իմ կարգիս, բարեկամիս յիշատակին եւ կարգ մը խորհրդածութիւններ ընել անհետացող այդ եզական դէմքին վրայ որ երէկ հոգին յանձնեց։

Մերեճմ-Գուլիի չհամակրողները՝ որ գուցէ մէկէ աւելի են՝ թող բնաւ չայպէն երբ ոչ միայն իրենց այլ նաեւ ներկայ սերունդին յայտարարեմ թէ փափաքելի պիտի ըլլար որ ամէն ոք կարող ըլլար նմանիլ հանգուցելոյն եւ ցոյց տալ այն եզական յատկութիւնները որոնցմով օժտուած էր ան։

Մանաւանդ, երբ ֆիզիքական, մտաւորական եւ բարոյական զարմերքի դաստիարակութիւնը օրուան սերունդը տաժանք միջակութեան մը անգոյն եւ անճաչակ մակարդակին իջուցած է, արդարեւ կարելի չէ չանտեսել այն անխուսափելի փոքրիկ պակասութիւնները որոնցմէ կարելի չէ զերծ մնալ մարդկօրէն, եւ չյուզուիլ տեսնելով տակաւ անհետանալը եզական տիպարներուն որոնք հազուադէպ չեն նախորդ սերունդին մէջ։

Ամէն անգամ որ թաղման հանդէսի մը կը գտնուիմ, ըլլայ հանգուցեալ ազգային Լուսաւորչական թէ Հռոմէական, զուգընթաց գաղափարներու գոգցես ախտաժէտ շղթայ մը միտքս կը մղէ մեռնողը բաղդատել հանդիսականներուն հետ եւ կրկին անգամ կը զգամ կորուստը անհետացող դէմքին, ստուգելով թէ գացողին նմանող մնացողներ խիստ ցանցառ են, եւ անոնք ալ առաջիններուն հասակակից։

Ես ալ, երբ առաջին անգամ հրապարակ ելայ, ինծի վիճակեցաւ Մերեճմ-Գուլի էֆէնտիի հսկողութեան ներքեւ աշխատիլ առեւտրական ծանօթ տան մը մէջ որուն ընդհ. տնօրէնն էր այն ատեն։ Քանի՛ անգամներ անհամբեր խառնուածքէս, մանաւանդ պատանեկութեան աւիւնէս խիզախ եւ անուշադիր վրիպակները կամ վրիպումները իր յուսահատական ըլլալու աստիճան մանրակրկիտ եւ անայլայլ բծախնդրութեան բաղխած եւ փշրուած են։

Դեռ երէկուան պէս կը յիշեմ այն ամօթալի շփոթութեան խորին տպաւորութիւնը զոր վրաս ներգործեց Մերեճմ-Գուլի էֆէնտիի մէկ զարմանալի հարցումը որուն չէի սպասեր բնաւ, երբ առաջին անգամ սեւնակ մը թուանշաններով ծածկուած թուղթ մը ներկայացուցի իրեն։ Թուղթը քառակուսի գիծեր կը կրէր. արդ, ես որ՝ հակառակ կեանքի փորձառութեան՝ ցարդ կը շարունակեմ զետեղել, գիր թէ թուանշան, տողին տակն ու վրան, երբեմն ալ աջ դին եւ երբեմն ձախ, երեւակայեցէ՛ք մէկ մը, ինծի կը հարցուէր թէ թուանշանները քառակուսիներուն ճիշդ մէջտե՞ղը թէ զայնս ձեւացնող գիծերուն վրան պէտք էր զետեղել, հատիկ հատիկ։ Անշուշտ Fabrique թուղթին հնարիչը անգամ չէր մտածած այդ բանը, բայց Մերեճմ-Գուլի էֆ. իրաւամբ ուշադրութեան առարկայ ըրած էր այդ մանրամասնութիւնը եւ կ'ուզէր ինծի ալ գիտել տալ լրջօրէն։

Ահա այդ քառակուսի գիծերուն միջնադէպին մէջ պէտք է սերտել Մերեճմ-Գուլի էֆէնտիի նկարագիրը եւ այդ բանով բացատրել նաեւ այն հակակիր զգացումները զոր իր մանրակրկիտ եւ քառակուսի բնաւորութիւնը յառաջ բերած էր։ Բայց եթէ փոխանակ հեշտ ու կլոր ըլլալու քառակուսի եւ անկիւնաւոր էր Մերեճմ-Գուլիի նկարագիրը, ատոր պատճառն էր անշուշտ այն ուղիղ գիծերը որոնցմով կը կազմուին անկիւն եւ քառակուսի, եւ որոնք ինչպէս երկրաչափութեան այնպէս նաեւ ամէն բանի համար, երկու կէտերու մէջ ամենակարճ ճամբան են։

Շատեր կը կարծեն թէ Մերեճմ-Գուլի էֆէնտի գործնական մարդ մըն էր։ Ես որ երկար տարիներ գործի եւ մտերմութեան կապերով կապուած էի իրեն հետ, պիտի յանդգնիմ յայտարարելու թէ միակ բանը որ կը պակսէր Մերեճմ-Գուլի էֆէնտիին, այն ալ գործնական ոգին էր, գէթ այդ բառին արդի առմամբը որ բնաւ պատուաբեր չի կրնար ըլլալ ազնիւ հոգիներու համար։

Մերեճմ-Գուլի էֆ. ընդհակառակը վերացական մըն էր եւ իր խստամբեր դիմակին տակ կը կրէր սիրտ մը ուր խղճը իր որոշ տեղը ունէր, իր տեսակին մէջ սակայն եւ ճիշդ այն թուանշաններուն պէս անխախտ, որոնք, ըստ իր ասութեան, պարտէին պարփակուիլ ճիշդ քառակուսի գիծերուն մէջ եւ ոչ թէ վրան։

Նոյն իսկ բծախնդրութիւնը իտէալ մը չէ՞ իր տեսակին մէջ եւ երբ կը տեսնենք անձ մը որ ժամերով կը տքնի հասկնալու եւ հասկցնելու համար բաներ որոնք գիտէ թէ իրեն եւ թէ ուրիշներու համար ժամանակի եւ երբեմն ալ դրամի կորուստ են, իրաւունք չունի՞նք ըսելու թէ այդ անձը ճշդութեան, կարգապահութեան եւ համաչափութեան սիրահար մըն է, արդիսդ մը, վերջապէս վերացական մը, որուն պէտք ունի միշտ մարդկային ընկերութիւնը, մանաւանդ մերինին պէս յաճախ տեսլականէ զուրկ եղող հասարակութիւն մը։

Ոչ միայն Մերեճմ-Գուլի էֆէնտի գործածուած պահարաններէ գրի թուղթ կը շինէր, այլ նաեւ ո եւ է թուղթէ գործածելի պահարաններ ալ գիտէր կազմել, բայց երբ խնդիրը ուրիշներուն երջանկութեան վրայ էր, բնաւ չէր խնայեր իր պարտականութիւնը կատարել ամէն կերպով։

Վերջին պահուն, երբ կը լսեմ թէ Մերեճմ-Գուլի էֆէնտի, Շիշլիի գերեզմանատան կտակած է 1500 լիրա, կը մտածեմ որ, եթէ ստոյգ է այս լուրը, այդ ալ իր անգործնական եւ էապէս ուղիղ ոգւոյն մէկ արտայայտութիւնն է։

Ես կը յիշեմ բազմաթիւ ազգայիններ, երկու սեռէ, որ մինչեւ իր բնակարանը կու գային մէկ մէկ նեղութիւն տալ Մերեճմգուլի էֆէնտիի։ Մէկը խորհուրդ մը կը հարցնէր, միւսը իր միջամտութիւնը կը հայցէր օրուան Պատրիարքին կամ այլոց քով, ուրիշ մըն ալ հայերէն, թուրքերէն կամ ֆրանսերէն աղերսագիր մը պատճէնը կը խնդրէր որ խմբագրէ ձրիաբար. Գործնական կարծուած Մերեճմ-Գուլին մերժել չէր գիտեր բնաւ. խորհուրդները իր միշտ առողջ եւ գործնական էին սակայն, իր ազդեցութիւնը եւ գրական տաղանդը առատաձեռնութեամբ կը շռայլէր, իրեն եւ երբեմն ուրիշներուն համար յաճախ կէս գիշերէն անդին աշխատիլ յանձն առնելով։

Եւ երբ այդպիսի եզական տիպար մը որ իր անհատական արժանեօքը երիտասարդ հասակէն ընտանիքի պետ եւ նեցուկ ըլլալով հանդերձ կարող եղած էր հանրային կարեւոր դեր մը կատարել, միայն ու միմիայն անգործնական ըլլալու աստիճան ճշդապահ եւ ուղիղ նկարագրին պատճառաւ գործնական հակառակորդներ յարուցանելով իր շուրջը, չափազանցութիւն չպիտի ըլլայ բաղձալ որ Մերեճմ-Գուլիներու նմանող դէմքեր չպակսին մեր հասարակութեան մէջ ուր ամէն ինչ տակաւ հասարակ ու գռեհիկ միօրինակութեան մը սրտաճմլիկ կաղապարին մէջ ձուլուելու վրայ է։

ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԷՐԶՐՈՒՄ, 5 մարտ

Վերջերս եօթնեակին մէջ կատարուեցաւ Կարմիր-Վանուց Որբանոցի բացման Բ. տարեդարձը՝ ի ներկայութեան Տեղապահ եւ փոխ-վանահայր Ս. Հօրը, Որբանոցի Խնամակալութեան անդամներուն եւ պաշտօնէութեան ու Սանասարեան վարժարանի Տեսչութեան անդամ՝ Պ. Գ. Աբուլեանի, որոնք ոմանք որբերուն մըրգեղէն, շաքարեղէն եւ նարինջ տարած էին, իբր նուէր։ Այս առթիւ քննութիւն մըն ալ կատարուած է. սաներուն համարձակ ու յաջող պատասխաններէն, երգած մանկական սիրուն երգերէն եւ մանաւանդ անոնց զուարթ ու կայտառ դէմքերու ճառագայթումը տեսնելով՝ գոհ մնացած են ներկաները։ Տեղապահը քաջալերական խօսքեր ուղղեր է որբերուն. Տ. Կորիւն Վ. յատկապէս պատարագած է տարեդարձի օրը, Պ. Կ. Եզեանցի ծնողաց եւ ուրիշ նպաստամատոյց, բարեգործ ազգայիններու հոգւոյն համար, շնորհակալութեան մեծ բաժին մըն ալ հանելով Ս. Պատրիարք Հօր, որ առաջին օրէն յղացաւ որբախնամ գործը եւ հոգւով մարմնով փարեցաւ անոր։

Այս Որբանոցին աշակերտներուն թիւը բարձրացած է վերջերս 55ի, հետեւեալ բաշխմամբ.— 40 սան՝ Պ. Կ. Եզեանցի նպաստով, 12՝ Պատրիարքարանի եւ 3՝ Թոշակաւոր։

Այցելուները իրենց գոհունակութիւնը կը յայտնէին նաեւ մաքրութեան, ուտեստի, տիրող կարգապահութեան եւ տեսնուած բարեկրթութեան նկատմամբ։

—Նոյն վանքին փոխ-վանահայր Տ. Կորիւն Վ. Ելխիրճեան, որ Որբանոցին ալ տնօրէնն է, ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ սիրայօժար պատրաստակամութիւն յայտնած է՝ կայսերական Պէրաթը իրեն հաղորդուածին պէս՝ փութով ճամբայ ելլելու ի Չմշկածագ, իբրեւ նորընտիր առաջն. տեղապահ նոյն վիճակին։

—Ինչպէս Ս. Ծննդեան արձակուրդի օրերուն, նոյնպէս եւ բարեկենդանի մէջ, քաղաքիս Ազգ. Որբանոցի աշակերտները բարեսիրտ ազգայիններու տուները ցըրուեցան։ Կարմիր-Վանուց Որբանոցին սաներէն 7—8 հոգի, նոյն շաբթուն, քաղաքս գալով՝ իրենց բաղդակից որբանոց սաներու հետ քանի մը ժամ եղբայրաբար տեսակցած են, իրենց մանկական կեանքէն մանրավէպեր պատմելով եւ զիրար հարցափորձելով. յետոյ, հօս ու հոն շըրջագայելէ ետքը՝ վանք վերադարձած են։

—Նախորդ ամսուն 27ին, Սանասարեան վարժարանի մէջ ներկայացուեցաւ տարիներ առաջ Բազմավէպի մէջ հրատարակուած, Մխիթարեան Ս. Հայր Եսկուտեանց անուն թուրքերէն կատակախաղը, երեք արարուածով։ Ցուցացուածէն աւելի յաջող կերպով տեղի ունեցաւ գըրոցական այս ներկայացումը, որուն գլխաւոր դերակատարներն են նոյն վարժարանի Գ. դասարանի սաները։ Այս ծանօթ կատակախաղին մէջ, ամենամեծ յաջողութիւն ցոյց տուաւ Քիրմաստցի Արտաշէս Զաքրեան, Հրեայի դերին մէջ։ Շահագէտ, ճարպիկ, վարպետորդի հրէի մը խօսուածքը, շարժումը, դիմագծերու արտայայտութիւնը ամենարուեստական կերպով ներկայացուց եւ քանիցս արժանացաւ հանդիսականներու որոտընդոստ ծափերուն։

—Բարեկենդանի արձակուրդէն առաջ կատարուեցան ազգ. վարժարաններու ներքին քննութիւնները, որոնք անշուշտ իրենց օգուտները ունին։ Փափաքելի էր սակայն մրցանակի դրութիւնը հաստատել ի քաջալերութիւն աշակերտներու։ Այս մասին ի՛նչ որ ալ ըսեն ամենէն նշանաւոր մանկավարժները, մեր խոր համոզումն է վարձատրել մերթ ընդ մերթ ամենէն յաջողակ աշակերտները, ոչ միայն չոր գովեստներով ու գոհունակութեան տողերով, այլ եւ նիւթականապէս (գիրք, պատկեր, տետրակ, խաչ, եւն.)։

Արդի գործնական մանկավարժութեան մէջ, աշակերտներու ճշմարիտ յառաջդիմութեան համար, կ'արժէ՛ եւ պէ՛տք է ընդունիլ մրցանակի դրութիւնը։ Մեզի ծանօթ անգլիական գոլէճներու, բարձրագոյն վարժարաններու, գաւառային կրթական հաստատութիւններու մէջ միշտ տեսած ենք անաչառութեամբ տըրուած մրցանակներու այնքան օգտակար ազդեցութիւնը ուսանողներու նկարագրին եւ իմացական մակարդակին վրայ։

—Այս տարուան ձմեռը սովորականէն շատ կանուխ սկսաւ եւ վերջանալու ալ դեռ տրամադրութիւն չի ցուցներ։ Համաճարակներէն տանիլը եւ ինֆլուէնձան բաւական վնաս պատճառեցին. միայն հայերու մէջ այդ համաճարակէն եւ սովորական ուրիշ հիւանդութիւններէ, մերթ ընդ մերթ, օրական 4—5 մահեր պատահեցան։

—Այժմէն կը մտածուի յառաջիկայ ուսումնական տարեշրջանին սկիզբը ազգ. վարժարաններէն նախապատրաստական ընտելարան կամ ծաղկոց անուանուած դասարանները մանկապարտէզի վերածել։ Վարժարաններու հիմնական բարեկարգութեան տեսակէտով արդարեւ ըղձալի գաղափար, եթէ սակայն նիւթական միջոցները ձեռնտու ըլլան։

—Ընդհուպ տեղի պիտի ունենան ազգ. գաւառական ժողովին պակաս անդամներուն ընտրութիւնները։

ՆՈՐԱՅՐ

ՆԱՒԹԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Արուեստական իւղեր.— «Նաւթի գործերը».— «Սկոլով» ընկ.— Արտադրութիւնը 1898ին.— Գնի բարձրութիւն.— Նաւթահանքերու վաճառում.— Նոր բաժնետիրային ընկերութիւններ.— Վերկենդանացող Շամախին.— Հսկայ աճուրդ.— Պալախանիի հիւանդանոցը.— Գեղեցիկ տրամադրութիւններ.— Փճացող փոքրիկները:

Բագուի նաւթային գործերը միշտ միենոյն եռուն ոգեւորութեամբ առաջ կ'ընթանան, հակառակ Կովկասի այս ու այն կողմը վաղուց երեւան եկած նաւթահանք պարունակող տեղերէ ոմանց վերջերս մեծ ուշադրութիւն գրաւելուն։ Նաւթարդիւնաբերութեան արհեստն ալ երթալով կը զարգանայ ընդհանուր գործառնութեանց հետ։ Ասոր ապացոյցներէն մէկը կարելի է համարիլ այն տեսակ մը նաւթային իւղը որ վերջերս սկսաւ գործարանի մը մէջ մասնաւորաբար պատրաստուիլ, նաւթային զանազան իւղերուն վրայ նոր տեսակ մըն ալ աւելցնելով։ Այս նոր իւղը ոչ նաւթային անախորժ համ ունի, ոչ ալ հոտ, եւ ուտուելէ զատ ձէթին պէս կը ծառայէ շատ մը գործերու։ Գուցէ այս իւղը իր մէջ պարունակէ առողջապահական եւ կամ բուժիչ որ եւ է յատկութիւն, զոր սակայն բժիշկները դեռ չեն քննած։ Միայն թէ ահագին քանակութեամբ սկսած է Եւրոպա եւ ուրիշ տեղեր տարածուիլ։ Երբ խօսքերնիս նաւթային արուեստական իւղերու վրայ է, յիշենք Շուլայէվի այս տեսակ իւղերու եւ հեղուկներու նշանաւոր արդիւնաբերական ընկերութեան տարեհաշիւը, որ տեղական «Կասպի» թերթին մէջ հրատարակուեցաւ։ Ընկերութիւնը որ Չուկէս միլիոն րուպլի դրամագլուխով գործի սկսած է, 1898 տարուան մէջ ունեցած է 10 միլիոն րուպլի մուտք, ուրկէ բոլոր ծախքերը հանելով, մօտաւորապէս մէկ միլիոն րուպլի զուտ արդիւնք կը մնայ։

Բագուի նաւթային գործերուն առաջդիմութեան ապացոյցներէն մէկն ալ «Նաւթի գործերը» յատուկ ռուսերէն կիսամսեայ հանդէսի մը հրատարակուիլ սկսիլն է. այդ հանդէսին խմբագիրն է՝ Պ. Պ. Ղուկասեան, եւ կը մատակարարուի Բագուի ընդհանուր նաւթատէրերուն ընծայած նիւթական միջոցներով։ Տարակոյս չկայ որ այս հրատարակութիւնը իր վաստակելի խմբագրին անկողմնակալ ու անշահախնդիր ղեկավարութեամբ, հնարաւորութիւն պիտի ունենայ մեծ օգուտներ ընծայել ընդհանուրին՝ պարզապէս առօրեայ թերթ դարձնելով։ Որովհետեւ Բագուի մէջ օրը օրին նաւթային այնպիսի շահեկան խնդիրներ կը ծագին, որոնք յաճախ ընդհանուր անբաւականութեանց եւ կամ շահագիտական գաղտնի գործառնութեանց տեղի կու տան. բացի ասոնցմէ, կրնան ըլլալ նաեւ կարեւոր խնդիրներ որոնք մինչեւ 15 օր կը կորսնցնեն իրենց այժմէութիւնը։

Ուշագրաւ նորութիւններէն է եւ «Սկոլով» անուն շոգենաւային ընկերութիւնը, որ նոր կազմուեցաւ եւ արդէն գործի է սկսած՝ Կասպից ծովուն վրայ, Անդր-Կասպեան եւ Անդր-Կովկասեան երկիրներուն մէջ, նաւթի աւելի դիւրին արտածութեանը համար դէպի այդ կողմերը՝ եւ անկէ ալ մինչեւ Վոլկա գետին ճիւղերուն մէջ։ Այս ընկերութիւնը՝ իր շոգենաւերուն երթեւեկութեան գիծին վրայ գտնուող վաճառաշահ քաղաքներուն մէջ միենոյն ժամանակ պիտի հիմնէ նաւթ զտող ու պատրաստող գործարաններ։

Շահեկանութենէ զուրկ չէ ներկայացնել նաեւ անցեալ՝ 1898 տարուան Բագուի նաւթային ընդհանուր արտածութեան համառօտ հաշուեցուցակը։ Յունվար ամսէն մինչեւ Դեկտեմբեր, զտուած նաւթ արտածուած է. Եւրոպա՝ 24 ու կէս միլիոն փութ(1), Ասիա (Միջին, Ծայրագոյն) 25 միլիոն, իսկ երկրին խորերը՝ 6 միլիոն։ Նաւթի մնացորդ արտածուած է. Եւրոպա՝ 5 միլիոն փութ, Ասիա՝ 65,000, եւ երկրին խորերը՝ 465,000։ Այս հաշուէն անջատ է նաւթային իւղերու եւ հեղուկներու արտածութեանց քանակութիւնը։

Սակայն հակառակ այս բեղմնաւոր արտադրութեան, նաւթի գինը տարապայման բարձրութեան մը կը հասնի։ Այս հանգամանքին գործնական պատճառները հասկնալու համար, Պետերսպուրկէն երկրագործական նախարարութեան առաջարկութեամբ, գործին ծանօթ քանի մը պետական անձնաւորութիւններ կ'ուղեւորին դէպ ի Լոնտոն՝ նաւթի սակարաններու գործառնութեանց վրայ մանրազնին ուսումնասիրութիւն մը կատարելու։

Իսկ Բագուի մեր հայ նաւթատէրերուն մէջ դարձեալ սկսած է նոր թափով մը երեւան գալ իրենց նաւթահանքերը օտար ընկերութեանց եւ կամ մասնաւորներու ծախելու միտքը, որուն ծառայելու պատրաստակամութիւն ունեցողներէն կը յիշուին Թովմասեան եղբայրներու «Արարատ» ընկերութիւնը, մէկ միլիոն րուբլի արժէքով, եւ ուրիշներ։ Ասոնց մէջ գուցէ ամենէն աւելի իր հաշիւները գիտցողն է Պ. Աղէքսանդր Մանթաշեան, որ արդէն ինչպէս գիտէք, Բագուի մէջ իր ունեցած նաւթային գործերու մէկ երրորդ մասը ծախած է Լոնտոնի եւ Պետերսպուրկի կարգ մը դրամատէրներու՝ 22 միլիոն րուպլի, եւ փոխադարձ համաձայնութեամբ կազմուած է բաժնետիրային ընկերութիւն մը՝ որուն $^{3}/_{4}$ բաժանորդական մասը դարձեալ կը պատկանի Պ. Ա. Մանթաշեանի։ Այս Մանթաշեան եւ Ընկերութիւնը հիմակ հրապարակ հանած է 88,000 բաժնետոմս՝ իւրաքանչիւրը 250 րուբլի արժէքով (ընդ ամէնը 22 միլիոն րուբլի), որոնցմէ

---

(1) Մէկ փութը՝ 40 ֆունտ, 3 փունտը մէկ օխա։

Բեղերսպուրկի ռուսական Ընկերութիւնը գնած է 3ուկէս միլիոնի, իսկ մնացեալները ամենուրեք կը վաճառուին ու կը գնուին մեծ փութով։

Բագուի մէջ նոր կազմուած բաժնետիրային ընկերութիւններէն աչքի կզարնեն նաև հետևեալները, որոնք արդէն կառավարութենէն արտօնուած են։ Ա. «Փարոս»՝ որուն հիմնադիր անդամներն են մեծ մասամբ հայ նաւթատէրեր։ Բ.՝ անանուն Ընկերութիւն մը՝ 2 միլիոն րուբլի դրամագլխով, որ նպատակ ունի շահագործել Կասպից ծովի հիւսիսային ափը՝ Եմպա գետի ներքին հոսանքներուն մէջ գտնուած նաւթահանքերը, որոնց ինչ աստիճանի բեղմնաւորութիւնը հասկնալու համար, ճարտարագէտներու խումբ մը պեղումներու ու գիտական հետազօտութեանց ձեռնարկած է։ Իսկ Յ. Գ. Թումայեանի բաժնետիրային Ընկերութիւնը Սապունճի (Պալախանի) ունեցած նաւթահանքի փօնդանը վերջերս օրական մինչեւ 250,000 փութ նաւթ արտավիժել սկսելուն, իր բաժնետոմսերը 3—4 պատիկ աւելի բարձր գներով կը փնտռուին, բայց չկան հրապարակին վրայ։ Յետոյ կու գայ «Թաւուզեանը» որ մէկ միլիոն րուբլի դրամագլուխ դրած է, և որուն իւրաքանչիւր բաժնետոմսը առ այժմ կ'արժէ 125 րուբլի։ Հիմնադիրներն են՝ Պ. Պ. Առ. Մատուրեան, Պրայլովսկի և Նաստեժին։ Նպատակ դրուած է ոչ թէ նաւթի այլ չիմենթոյի և շինութեանց յատուկ նիւթերու վրայ գործ ընել Բագուի մէջ, ինչ որ այնքան շահաւէտ է և նաւթային գործերէն շատ աւելի առողջ գործ․ օրինակի համար Թիֆլիսու Ընկերութիւնը, որ միմիայն երկաթի վրայ գործ կ'ընէ Բագուի մէջ, այսօր առասպելական հարըստութեան մը տէրն է, շատ մը հարուստ նաւթատէրերու նախանձը գրգռելու աստիճան։ «Թաւուզեան»ին նման ուրիշ բաժնետէրային Ընկերութիւն մըն ալ հաստատուած է Թիֆլիզ. ասիկա ալ Կուր գետի ափերուն վրայ, կերպասեղէններու գործարան հիմնելու առաջադրութեամբ, ճիշդ Թիֆլիզի Զիլթաղեան զոյգ ժառանգուհիներու կերպասեղէնի ու կտաւեղէնի գործարանին պէս։ Ընկերութեան հիմնական դրամագլուխն է մէկուկէս միլիոն րուբլի, իւրաքանչիւրը 1000 րուբլիսոց 1500 բաժնետոմսերէ բաղկացած։ Իսկ վարիչներն են՝ Պ. Պ. Ա. Սանթուրեան, եղբարք Թումանեան, Տէրոզեան, Աւետիսեան և Ս. Ալխանեանց։ Ընկերութիւնը առանձնաշնորհութիւն ստացած է համանման գործարաններ բանալ նաև Կովկասեան ու անդր-կովկասեան գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, բոլոր այն տեղերը՝ զորս իրեն համար շահաւէտ նկատէ։

Նախորդ նամակներով յիշած էինք թէ մանաւորապէս Շամախիի շրջակայքն ալ նաւթի առատ հանքեր երևան գալով, մեծ ուշադրութիւն գրաւած են և տեղ տեղ ալ գործի ձեռնարկուած է։ Բայց մի զարմանաք եթէ ըսենք որ այդ կողմերը կատարուած գիտական հետազօտութիւնները նոյն իսկ պահ մը սա արտառոց կարծիքը արտայայտեցին, թէ Բագուի նաւթը իր ակերը կ'առնէ․․․ Շամախին։ Ասիկա կրնայ չափազանցութիւն ըլլալ, բայց իրողութիւնը այն է որ արդէն քանի մը ընկերութիւններ թէ՝ Բագուէն և թէ Բեղերսպուրկէն ուշի ուշով կը հետեւին Շամախիի ապագայ նաւթարդիւնաբերութեան կարեւոր խնդրին։ Շամախիի նաւթահողերու տէրերէն գլխաւորներն են Սերեբրակեան եղբայրները, որոնց ընկերութեան մը կողմէ առաջարկուեցաւ 40 դեսեադին (1) տեղի փոխարէն ոչ միայն 30,000 րուբլի կանխիկ դրամ, այլ նաեւ ապագայ ստացուելիք նաւթի արդիւնքէն 20 առ 100 շահ։ Ուրիշ ընկերութիւն մը առաջարկեց՝ 60,000 ր. և արդիւնքերութենէն 10 առ 100 շահ. բայց Սերեբրակեան եղբայրները երկու առաջարկութիւններն ալ մերժեցին, վստահ ըլլալով թէ ո՛րքան տեղերնին ծանր նստին, այնքան ծանր գնով ալ պիտի գնահատուին իրենց բաղդաբեր հողերը։ Ու գործը վերջապէս այն տեղ հասաւ որ կազմուեցաւ Բաքուաբնակ Շամախեցիներու կողմէ «Շիրուան» անուն ընկերութիւն մը՝ նախաձեռնութեամբ Պուտաղեան եղբարց, և գնելով Սերեբրակեանները նաւթահողերը։ Տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ պայմաններով ձեռնարկուեցաւ այդ գործին, թէև կրնայ ըսուիլ թէ վախն ալ բաւական դեր ունէր անոր ի կատար հանուելուն մէջ։ Այս «վախ» քառին հոգեբանութիւնը պէտք է փնտռել ո՛չ թէ Շամախիի նաւթահողերէն յուսախաբ մնալու կասկածին մէջ, այլ սա հանգամանքին՝ թէ մի՛ գուցէ այդ նաւթահողերու արտադրութիւնը գերազանցելով Բագուի իրենց միւս նաւթահանքերը, այս վերջիններուն վարկը իյնայ և մեծամեծ վնասներու հանդիպին։ Ամէն պարագայի մէջ Շամախի տակաւ կը ստանայ առեւտրական ոգևորուած կենդանութիւն մը, շնորհիւ երևան եկող նաւթահանքերուն։ Օրը օրին գետիններու գիները կը բարձրանան, այդ հողերը գնելու և շահագործելու անյագ տենչը ոչ միայն հայ ընկերութիւնները կը զգան, այլ նաև ռուսական և անգլիական ընկերութիւնները. նոյն իսկ Բագուի հարուստ Պարսիկները, առաջնորդութեամբ յայտնի դրամատէր Հաճի Զէյնալ Թաղիէվի։ Բագուի երկաթուղիին գիծը Շամախիի հետ հաղորդակցութեան դրուելու հարցն ալ արդէն բոլորովին այժմէութիւն ստացած է և հաւանօրէն շուտով կը վճռուի։ Բայց մինչ կարելի չէ՞ իրականութեան յանգող այս երևոյթներէն եզրակացնել թէ Շամախին արդա՛րև օր մը, և նոյն իսկ շատ ժամանակ չանցած՝ պիտի գերազանցէ Բագուն։

Բագու Ս. Մ. Ծ.

(Մնացեալը վաղուան թուով)

---

(1) Մէկ դեսեադինը 2400 սաժէն, սաժէնը 9 կանգուն քառակուսի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Լոնտոնէն Բարիզի թերթերուն ղրկուած հեռագիրներուն նայելով ընդհանուր տպաւորութիւնը սա է եղեր թէ անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը վերջ կու տայ ծանր կռիւի մը և գրգռիչ վէճերու։ Դիտել կը տրուի նաև թէ Ֆրանսա, Լոնտոնի իր դեսպանին միջոցաւ, դիւանագիտական ճշմարիտ յաջողութիւն մը ձեռք բերած է, եթէ նկատողութեան առնուի չորս ամիս առաջ Ֆաշոտայի խնդրին առթիւ Լոնտոնի մէջ հանրային կարծիքին վիճակը։ Քաղաքական անձնաւորութիւնները և կառավարութեան պետերը այն առթիւ բարձրաձայն կը յայտարարէին թէ Մառշանի ընթացքը շահ չի տար Ֆրանսայի օգտին համար և թէ անմիջապէս պէտք է Ֆաշոտայէն հեռանալ առանց վէճի և առանց ո և է գոհացում պահանջելու։ Հիմակ ամէն բան փոխուած է և կարելի է հաւատալ թէ մեծանուն երկրախոյզին և իր քաջարի խումբին շնորհիւն է որ այսօր Ֆրանսա իր առջեւ բացուած կը տեսնէ ընդարձակ երկիրներ, որոնք պիտի միացնեն և աւելի հաստատուն հիմերու վրայ պիտի դնեն իր ափրիկեան տէրութիւնը։

—Պրիւսէլէն ալ կը հեռագրեն թէ Ֆրանսայի բարեկամներուն թէև գոհունակութիւն պատճառած է անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը, սակայն պելճիական շահուն տեսակէտով շատ մտածել կու տայ։ 1894ի անգլեւքօնկօեան պայմանագրութեան համաձայն Անգլիա վարձքով Քօնկոյի վեհապետին կու տար, որչափ ատեն որ տեւէ անոր իշխանութիւնը, Նեղոսի ձախ եզերքը, Սաղաքէլէն սկսելով, Ալպէրթ լիճին վրայ, մինչեւ Ֆաշոտա. նաև Պահր-էլ-Կազալի հովիտին մէկ մասը մինչեւ երկրորդ զուգահեռականը։ Ֆրանսա այն ատեն բողոքեց այդ պայմանագրութեան դէմ և պելճիական Քօնկօ առժամաբար մէկ կողմ թողուց զայն։ Արդ, անգլեւֆրանսական համաձայնութեամբ պելճիական Քօնկօն ազատեցաւ այդ երկրին ձեռք չզարնելու խոստումէն, բայց հիմա կը վախցուի որ Անգլիա ձեռնարկէ այդ խոստումին գործադրութեանը, որ մինակ Ֆրանսայի կեցած է, և նոյն երկիրը բոլորովին առնէ Քօնկոյի վեհապետին ձեռքէն։

ՍՈՒՏԱՆ.—Անգլիոյ կառավարութիւնը կը հրատարակէ թղթակցութիւն մը փոխանակուած Լորտ Սոլզպէրիի և Լորտ Քրոմըրի միջեւ՝ վերաբերմամբ այն ամբաստանութեան զոր լրագրական թղթակից մը ըրած է անգլեւեգիպտական զօրքերուն դէմ, ըսելով որ ատոնք անգթութիւններ գործած են Օմտուրմանի ճակատամարտէն ետքը։ Տեյլի Նիւզ այս առթիւ կ'ըսէ.

«Լորտ Քրոմըրի պաշտօնագիրը, որ Երեսփ. Ժողովին ներկայացուած է, կը պարունակէ Լորտ Քիչնըրի երեք տեղեկագիրները՝ Օմտուրմանի ճակատամարտին օրը պատահած իրողութիւններուն վրայ։ Առաջինին մէջ սէրտարը կը բացատրէ այն անհաճոյ սովորութիւնը որով պարտաւորուած էր սպաննել վիրաւորուած Տէրվիշները. բայց այդ արմատական միջոցը այն տեսակ Տէրվիշներու վրայ կը գործադրէր որոնք ինքզինքնին մեռած կը կեղծէին, ուպէս զի յանկարծակիի բերեն իրենց մօտեցող մեր սպաները, զինուորները և կամ մեզի բարեկամ բնիկները։ Լորտ Քիչնըր կ'ըսէ այդ առթիւ թէ կարելի եղածին չափ մարդասիրութեամբ գործած է։ Երրորդ տեղեկագիրը կը խօսի Մահտիին վախճանեալ Էմիրին գերեզմանին վրայ. կը բացատրէ ձեռք առած միջոցները, ըսելով որ Սուտանի ժողովուրդին մոլեռանդութիւնը անհրաժեշտ գտած է այդ միջոցները։ «Եթէ, կը յարէ, Էմիրին գերեզմանը յարգուած ըլլար, մոլեռանդ ուխտագնացութեան մը նպատակակէտը ըլլալով, մեծամեծ վնասներ պիտի պատճառէր Սուտանի կանոնաւոր վարչութեանը։» Լորտ Քիչնըր կը խոստովանի թէ ինք ալ անձամբ մասնակցած է Էմիրին մարմինը անհետ վերցնելու գործին և թէ ինք հրաման տուած է գերեզմանը քանդել և աճիւնը ընաջնջել ընել։ Լորտ Քրոմըր իր այդ պաշտօնագրին մէջ հաւանած է Լորտ Քիչնըրի ըրածին։»

ՉԻՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ.—Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Լոնտոնի չինական դեսպանը որ Հռոմ գացած էր, բացարձակապէս յայտարարեր է Իտալիոյ կառավարութեան թէ Չին բնաւ չուզեր բանակցիլ Շամմունի թողուելուն նկատմամբ եղած պահանջումին վրայ։

—Բէքինի անգլիական, գերմանական և ամերիկեան դեսպանները ծանուցագիրներ տալով Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին, պահանջեցին կարգադրել՝ Շանկայի օտար գաղթավայրերը ընդարձակելու գործը։ Միւս կողմէ լուր կայ թէ Բէքինի Ֆրանսական դեսպան Պ. Բիշոն ալ հաւաներ է ետ առնել Շանկայի ֆրանսական հիւպատոսին բողոքը, պայմանով որ առաջարկուած ընդարձակման մէջ չըլլայ այն երկիրը որ Ֆրանսական գաղթավայրին անմիջապէս ետին կը գտնուի։

—Հռոմէն կիրակի թուականով կը հեռագրեն թէ Իտալիոյ Նախարարները տարակարծիք են Շամմունի խնդրին համար։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.—Մանիլայէն մարտ 22 թուականով կը հեռագրեն ամերիկեան լրագիրներու թէ Փիլիպպեանց ամերիկեան յանձնաժողովը խմբագրեր է բնիկներուն ուղղուած յայտարարութիւն մը, որ տեղական լեզուներու թարգմանուելով արշիպեղագոսին ամէն կողմերը պիտի ցրուուի։ Յայտարարութիւնը ապահովութիւն կու տայ ժողովուրդին թէ Ամերիկացիներուն դիտաւորութիւնն է ինքնօրէն կառավարութիւն մը տալ Փիլիպպեանց բնիկներուն։ Նաեւ կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգները միջազգային պարտաւորութիւններ յանձն առած են զորս պէտք է որ գործադրեն. թէ Մ. Նահանգները աշխարհի առջեւ պատասխանատու են՝ Փիլիպպեանց մէջ հաստատուն կառավարութիւն մը հիմնելու համար. թէ Մ. Նահանգաց Նախագահին միակ նպատակն է բնիկներուն տալ այնպիսի կառավարութիւն մը, որով կարենան իրենց գործերը իրենք վարել՝ Մ. Նահանգաց քօնթրոլին ու հովանաւորութեանը տակ որոնք առանց բռնակալութեան և վրէժխնդրութեան ոգիի մը պիտի գործադրուին. և թէ Մ. Նահանգները, Սպանիոյ իշխանութիւնը ջնջած և արշիպեղագոսին վեհապետութիւնը ստանձնած ըլլալով, պարտաւոր են խաղաղութիւնը վերահաստատելու այդ նպատակին համար, ապստամբները կը հրաւիրուին զէնքնկէց ըլլալ և վստահիլ այն կառավարութեան որ զիրենք ազատեց սպանիական հարստահարութենէն։

—Սան-Պարպարայի և Մանտուրիայի ճակատամարտին վրայ, զոր երէկ ծանուցինք, հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները կը հաղորդուին Լոնտոնէն մարտ 21 թուականով.

Ամերիկացիները, որոնք դիւրութեամբ սկսած էին Իլօ-Իլօյի, և կը կարծէին թէ սլեւս այդ կողմէն ընդդիմութեան պիտի չհանդիպին, յանկարծակիի եկան։ Անցեալ հինգշաբթի ամերիկեան հետեւակներու վաշտ մը և թնդանօթաձիգներու գումարտակ մը, խորթընկէցով մը, հետազօտութեան գացած էին Մանտուրիայի և Սան-Պարպարայի կողմերը. մինչեւ հոն ապստամբներէն մարդ տեսած չէին. բայց վերադարձին ալ կողմէն բնիկներու բազմաթիւ խումբեր յարձակեցան կողմնապահ զինուորներուն վրայ։ Ամերիկացիները, թէև կիզիչ արեւու մը տակ երկար ատեն քալելէ յոգնած էին, սակայն անմիջապէս տարածուեցան և ամէնքն ալ սկսան կրակ ընել. Թնդանօթաձիգները անձրեւի պէս ռումբ տեղացուցին ապստամբներու վրայ, որոնց շատերը լաւ ամրացած էին։ Ընդհարումը երկարեցաւ. ամերիկեան կամաւորներու երեք գումարտակ հրացանաձգութեան ձայները լսելով անմիջապէս հոն փութացին և օգնեցին ձախակողմին որ սկսած էր ընկրկիլ։ Նոյն միջոցին Իլօ-Իլօյէն երկու գումարտակ անմիջապէս ճամբայ ելան՝ Վան Վալսա զնդապետին հրամանատարութեամբ։ Ուրբաթ օրը ամբողջ, Ամերիկացիները պահեցին իրենց դիրքը, բայց ո՛չ կրցան առաջ երթալ և ոչ ալ նահանջել։ Շաբաթ օրը Միլլըր զօրավարը գնաց և անձամբ ստանձնեց ճակատամարտին հրամանատարութիւնը։ Զօրավարը քանի անգամներ քիչ մնաց որ մեռնէր։ Բոլոր զօրքերը համախմբելով յարձակեցաւ ապստամբներուն մարտկոցներուն վրայ։ Ամերիկացիները երեք հարիւր մէթր տեղ ոստումներով յառաջացան ամենարուն կրակի մը տակ. երբեմն կը կենային բնիկներուն վրայ հրացան պարպելու համար։ Ամերիկեան թնդանօթներն ալ նոյն միջոցին աղէկ գործ կը տեսնէին։ Ամերիկացիները իրենց գրաւելիք դիրքերէն երեք հարիւր մէթր հեռու միայն կը գտնուէին. զինուորները կը պատրաստուէին սուինները հրացաններուն վրայ դնելու. բայց արդէն գիշերը վրայ հասած էր. ուստի Միլլըր զօրավարը անխոհեմութիւն համարեց գիրկընդխառն կռիւ մը կատարել տալ, քանի որ ռազմամթերքնին ալ սպառած էր։ Նահանջի հրամանը տրուեցաւ և Եարօ քաշուեցաւ։ Ամերիկացիները մեծ քաջութեամբ կռուած էին, բայց օդին տարապայման տաքութիւնը ուժասպառ ըրած էր զանոնք, մանաւանդ այն տաժանելի գնացքը զոր կատարած էին շաքարեղէգի ու բրինձի արտերու մէջէն, մինչեւ ծունկերնին թաղուելով. շատերը արեւազարկ եղան։ Փիլիպպեանները տարօրինակ ընդդիմութիւն մը ցոյց տուին։ Ամերիկացիները կը տեղեկագրեն թէ բնիկները ունեցեր են 200 մեռեալ և 300 վիրաւոր։ Ճակատամարտին սաստկութիւնը հասկնալու համար բաւական է ըսել թէ ամերիկեան զինուորները 63 հազարէն աւելի փամփուշտ սպառած էին, իսկ բնիկները որոնք 2000 հրացան ունէին, կրկին։

—Փիլիպպեանց մէջ վերջերս կատարուած զինուորական գործողութեան մը պահուն որուն Հուիթըն զօրավարը կը հրամայէր, պաշարի կառքերը չեն կրցեր զօրքերուն հետեւիլ, որով զինուորները շատ նեղուելով հիւանդացեր և վերադառնալու ատեն հիւանդանոց տարուեր են։

—Նէկրոս կղզին, որ առաջին անգամ դիւրութեամբ անձնատուր եղաւ Ամերիկացիներուն, հիմակ սկսած է դժուարութիւններ յարուցանել։ Մանիլայէ և Իլօ-Իլօյէն կը հեռագրեն Նիւ Եորք Հէրըլտի թէ Նէկրոս կղզին մէջ գժտութիւններ ծագած են։ Բնիկ ցեղ մը որ Պաքօլոտէն քանի մղոն դէպ ի հարաւ հաստատուած է և 20,000 հոգիէ կը բաղկանայ, կը սպառնայ արտերը աւրելու։ Ատոնց մէկ մասը հրացանով զինուած է և միւսն ալ տէգերով և նետերով։ Վաթսունի չափ երկրագործներ, որոնց մեծ մասը սպանիացի, Իլօ Իլօ փախեր են։ Նէկրոս բնակող Սպանիացիները ինքզինքնին պաշտպանելու համար զէնք ուզեր են Միլլըր զօրավարէն։ Օթիս զօրավարը Քալիֆորնիացի կամաւորներու վաշտ մը Նէկրոս կը ղրկէ Իտաճա նաւով։

ԱՆԳԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ անցեալ չորեքշաբթի, Պ. Հէրպէրթ Կլատսթըն խօսեր դէմ դրաւ Լոնտոնի վարչութեան համար առաջարկուած օրինագծին։ Այդ օրինագիծը նախ նպաստաւոր նկատուած էր, բայց ազատականները երբ անոր բնագիրը տեսան, շուտով հասկցան թէ մեքենայութիւն մըն է Լոնտոնի վարչական Խորհուրդին դէմ։ Այս վերջինը Անգլիոյ ամէնէն ազատական ու յառաջդիմական մարմինն է։ Նոր օրէնքը կը զրկէ վարչական Խորհուրդը թաղապետական իրաւասութիւններէն և գաւառներու համանման Խորհուրդներէն աւելի ստորին դեր մը կու տայ անոր։ Վարչական Խորհուրդը այլ ևս պիտի չկրնայ խառնուիլ Լոնտոնի թաղապետական գործերուն։ Ասոր համար է որ ազատականները և նոյն իսկ պահպանողական բազմաթիւ երեսփոխաններ դէմ պիտի դնեն կառավարական այդ ծրագրին։

ՏՈՆ ՔԱՐԼՈՍ Սպանիոյ ժողովուրդին յայտարարութիւններ ուղղած չունի, այլ պարզ հրահանգներ իր բարեկամներուն՝ երեսփոխանական յառաջիկայ ընտրութիւններուն առթիւ. նաև յորդորներ այն ընթացքին համար որուն իր բարեկամները պիտի հետեւին միւս կուսակցութիւններուն հանդէպ։ Իտալական իշխանութիւնները և սպանիացի գործակատարներ խիստ հսկողութիւն կը կատարեն Տոն Քարլոսի վրայ, որ այժմ Իտալիա կը գտնուի։ Տոն Քարլոս ամէն օր բազմաթիւ այցելութիւններ կ'ընդունի, բայց բնաւ քաղաքականութեան վրայ չի խօսիր։ Թատրոն և հանրային վայրեր երթալէն կը զգուշանայ։

ՊԻԶՄԱՐՔԻ յիշատակները որոնք ցարդ Անգլիոյ և Ֆրանսայի մէջ լոյս տեսած էին, մօտերս Գերմանիոյ մէջ ալ պիտի հրատարակուին։ Այս լուրը բաւական յուզում պատճառած է Պերլինի մէջ։ Հրատարակիչը իր վտանգաւոր դատած մասերը յապաւած է երկու հատորներուն մէջէն։

ՄԱՐՈՔ.—Ալճէրիոյ և Մարոքի սահմանագլուխին վրայ, անցեալ շաբթու, շփոթութիւններ ծագեր են։ Մարոքեան հողին վրայ ճակատամարտներ տեղի ունեցեր են մինչև իրիկուն։ Տակաւին մանրամասնութիւն հաղորդուած չէ։

ՌԱՆԱՎԱԼՕ, Մատակասքարի նախկին թագուհին, չուզեր բաժնուիլ Պօնփուա ֆրանսացի հարիւրապետէն որ Մատակասքարէն մինչև Ալժերիա իրեն ընկերացած էր։ Հարիւրապետը երբ Ալժէրէն շոգենաւ նստեր է Ֆրանսա դառնալու համար, Ռանավալօ մինչև շոգենաւ ընկերացեր է անոր. խցիկը այցելեր և շատ հոգածու գտուեր է ֆրանսացի սպային նկատմամբ։ Բաժնուելու միջոցին Ռանավալօ սկսեր է դառնապէս արտասուել։ Վերջապէս հարիւրապետը զայն մխիթարելու համար խոստացեր է անոր թէ Մատակասքար դառնալու միջոցին Ալժէրիայէն անցնելով այցելութիւն պիտի տայ և քանի մը օր պիտի մնայ վիլլային մէջ։

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ.—Քապուլէն Բեղերսպուրկ հաղորդուած տեղեկութիւններու նայելով, Աֆղանիստանի Էմիրը որ օր օրի տկարանալու վրայ է, իր անդրանիկ որդին իրեն յաջորդ նշանակեր է, հարստութեանը երկու երրորդը անոր կտակելով։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Աթէնքի իտալական դեսպանը առաջարկեր է հելլէն կառավարութեան վերանորոգել Իտալիոյ և Յունաստանի առեւտրական պայմանադրութիւնը։

—Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքը Ս. Գերեզմանի խաչը տուեր է Նախարարապետ Պ. Զայիմիսի և Եորկիոս Թագաւորին թիկնապահ Պ. Ռէնէքի։

—Աթէնքի ամերիկեան դեսպանը իր կառավարութենէն հրահանգ ստացեր է հելլէն կառավարութեան հետ բանակցութեան մտնել ոճրագործներ յանձնելու յատուկ պայմանագրութիւն մը կնքելու համար։ Բանակցութիւնները մօտերս պիտի սկսին։

— Քանի մը երեսփոխաններ, որոնց մէջն է Պ. Թէոթոքիս, Եորկիոս Թագաւորին ներկայացեր են։

—Յունաստանի ազգային նաւատորմին սնտուկին արկղակալը բաւական ատեն առաջ Աթէնքի Պանքային 62,000 տրախմինոց չէք մը ներկայացուցած և անոր փոխարժէքը ուզած էր հարիւրին մէկ զեղչով։ Այդ չէքը, անցեալ հինգշաբթի, ելմտական Նախարարութեան կեդրոնական արկղակալին ներկայացուելու միջոցին տեսնուեր է թէ կեղծ է։ Ազգային նաւատորմին սնտուկին արկղակալը, Պ. Ն. Անտոնիատիս, անյայտացած է։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը պիտի աշխատի բեկանել տալ Նախարարապետ Պ. Զայիմիսի ընտրութիւնը, որ Քօլավրիթայէն երեսփոխան ընտրուած է։

—Ծովային Նախարարութիւնը որոշեց զրահաւորներուն համար 27 հար-մէթր տրամագծով արագահարուած թնդանօթներ շինել տալ։

—Կառավարական զանազան պաշտօնատուններ վերակազմելու համար տասնի չափ օտարազգի պաշտօնեաներ պիտի ընդունուին, որոնց ամսաթոշակին համար հարիւր հազար փր.ի վարկ մը պիտի նըշանակուի ելմտացոյցին մէջ։

ԱՆՏՐԷ ՍԻՆԿՐՈՍԻ կտակին տրամադրութիւնները գործադրուելէ ետքը երեք հարիւր հազար անգլիական ոսկիի գումար մը կը մնայ անոր այրիին, կտակագրին համաձայն։ Այրի տիկին Սինկրոս, ուզելով այդ գումարը յատկացնել Աթէնքի մէջ խմելու ջուր բերել տալու, գրեր է Աթէնքի պանքային տնօրէնին թէ նոյն գումարը այդ հաստատութեան տրամադրութեանը տակ կը դնէ իր առաջադրած նպատակին գործածուելու համար։ Բայց կ'ըսուի թէ քաղաքային ու զինուորական հանգստեան թոշակի վարչութիւնները իրենց համար պիտի պահանջեն այդ գումարը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէ մօտերս պիտի այցելէ Մոնթէլիմառ, ուր այս առթիւ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Ռուսիոյ ծովային նախարարութիւնը հրատարակեց վիճակագրութիւն մը՝ օտար երկիրներու նաւային կայաններուն մէջ գտնուած ռուսական մարտանաւերուն վրայ։ Այդ վիճակագրութենէն կ'երեւայ թէ Ռուսիա այս միջոցիս Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ 15 մարտանաւ ունի, որոնք կեցած են Բորթ-Արթուրի, Թա-Լիէն-Ուանի, Նակազաքիի և ուրիշ նաւահանգիստներու մէջ։ Այդ մարտանաւերուն երկուքը զրահաւոր են, վեցը՝ յածաւորակ և եօթը՝ թօրփիլանաւ։ Միջերկրականի մէջ կան զրահաւոր մը, յածաւորակ մը և երեք թորփիլանաւ։ Ատլանտեանի մէջ ալ երեք յածաւորակ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ պայմանագրութիւն մը կնքեցին, որով երկու երկիրներու զինուորական օդանաւորդները պիտի կրնան սահմանագլուխները անցնիլ, վար իջնելու համար։ Օդապարիկներուն մէջ գտնուող սպաները պէտք է կանոնաւոր անցագիրներ ունենան, զորս տեղական իշխանութեանց պիտի ներկայացնեն։ Լուսանկարներ առնել և սուրհանդակ աղաւնիներ արձակել արգիլուած է։ Օդապարիկներու գործած վնասները պատկանած կառավարութեանը կողմէ պիտի հատուցուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հակառակ Տ. Տաճատ վարդապետի յայտարարութեան, որ Պոլիս վերադարձած օրը կը գրէր թէ «Հասած է ժամը որ քիչ մըն ալ ես խօսիմ և ուրիշները մտիկ ընեն», կ'երեւայ թէ ազգ. թերթերը դեռ բաւական նիւթ պիտի ունենան զբաղելու Էնկիւրիի առաջնորդական տեղապահին խնդիրներովը։ Երէկ ծանուցինք վիճակին Քաղաքական Ժողովը լուծած և անոր տեղ առժամապէս նոր մը կարգած ըլլալը, զոր Ս. Պատրիարքը դադրեցնել հրամայեց՝ հաղորդելով թէ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը չի ճանչնար զայն և պէտք է որ նախորդը շարունակէ իր պաշտօնը ցնոր տնօրինութիւն։ Այսօր, ուրիշ նոր օրինակութիւն մը կ'իմանանք։ Տաճատ վարդապետ Էնկիւրիէ մեկնած պահուն առաջնորդական փոխանորդ կարգած էր Սթանոզի Տ. Խորէն քահանան՝ հակառակ Պատրիարքարանէն նախապէս իրեն եղած յանձնարարութեան որուն համեմատ պարտաւոր էր Քէզիրեան Տ. Խորէն քահանային յանձնել փոխանորդի պաշտօնը։ Հիմակ ալ վարդապետին կուսակիցները Էնկիւրիէն հեռագիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարքին խնդրեր են որ Քէզիրեան քահանան փոխանորդ չկարգուի։ Աւելորդ է ըսել թէ Պատրիարք և Վարչութիւն կարեւորութիւն չպիտի ընծայեն այս տեսակ դիմումներու, յարգել տալով իրենց նախորդ որոշումը։

Տաճատ վարդապետ հրաւիրուած է Կրօնական Ժողովի այսօրուան նիստին ներկայանալ, անձամբ բացատրութիւն տալու համար իր դէմ հասած գանգատներուն մասին։

—Երէկ, Շիշլիի ազգ. գերեզմանատան մէջ, հակիրճ դամբանականներ խօսեցան Տիգրան էֆ. Նուսուֆեան, Յակոբ էֆ. Սթամպուլեան և Աւետիս էֆ. Սուրէնեան իրենց հանգուցեալ բարեկամին՝ Յարութիւն էֆ. Մէրէճմ Գուլիի դագաղին վրայ՝ թաղման պահուն։

—Ֆիլիպէի Տ. Սարգիս քահանան հեռագրած է Ազգ. Պատրիարքարանի, թէ Արսէն Վ. Վեհունիի կուսակիցները՝ հակառակ Կեդր. Կրօնական Ժողովին որոշման՝ եկեղեցւոյ առաջնորդեր են զայն։ Միւս կողմէ, վարդապետին կուսակիցները իրենք ալ հեռագիր մը ուղղելով Պատրիարքարան, խնդրած են որ Տ. Արսէն Վ. չհեռացուի Ֆիլիպէէն և պահանջեր են որ քննութիւն մը կատարուի, իրաւունքը մէջտեղ ելլելու համար։ Ազգ. Վարչութեան կողմէ Ֆիլիպէի ու շրջականերու հոգեւոր հովուութեան համար նշանակուելիք եկեղեցականի մը առաքումը միայն պիտի կրնայ վերջ տալ այս վէճերուն, որոնք յայտնի է թէ հեռագրով ու նամակով չեն կրնար կարգադրուիլ։ Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեանը հաւանական ընտրելին է այդ պաշտօնին։

—Այսօր, Կրօնական Ժողովին զատ, Ուսումնական Խորհուրդը և Ելմտացոյցի քննիչ Նորակազմ Յանձնաժողովը կը գումարուին Պատրիարքարանի մէջ։ Վաղն ալ, Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութիւնը նիստ կ'ընէ Բերայի Թաղ. Խորհրդարանը, իսկ հինգշաբթի, որբերու և կարօտեալներու Խնամակալութիւնը կը գումարուի Ազգ. Պատրիարքարան։

—Կրօն. Ժողովը որոշած էր որ Մշոյ Ս. Առաքելոց վանքի Գասպարեան վարդապետը հեռացուի վանքէն. այս անգամ յիշեալ վարդապետը հեռագրած է Ս. Պատրիարքին թէ ինքը պատրաստ է յարգել Կրօն. Ժողովի հրամանը, սակայն Մշոյ առաջն. փոխանորդ Տ. Վարդան վարդապետի իր մասին ըրած ամբաստանութիւնները բոլորովին անհիմն են և թէ Կրօն. Ժողովին արդարասիրութեանը կը վստահի։

—Օննիկ էֆ. Տէրունեան Խմբագրութեանս յանձնած է մէկ օսմ. ոսկի՝ Ազգ. Հիւանդանոցին յանձնուելու համար փոխան ծաղկեփունջի՝ հանգուցեալ Մէրէճմ-Գուլի Յարութիւն էֆ.ի յուղարկաւորութեան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի Տիկնանց Խնամակալութիւնս պարտ անձին կը համարի հրապարակաւ իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել առ Մեծ. Տեարս Յակոբ էֆէնտի Մաթթէոսեան և Սէրվիչէն էֆէնտի, որոնք յօժար հաստատութեանս յանձն առին ձրիաբար տպագրել ի նպաստ Հիւանդանոցիս տեղի ունեցած Նուագահանդէսին համար պէտք եղած յայտագրերը, նամակներն ու տոմսակները։

Ի դիմաց Տիկնանց Խնամակալութեան
Ատենապետ
ԵՐԱՆՈՒՀԻ Ռ. ԿԻՒՄԻՇԿԷՐՏԱՆ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնս կը ծանուցանէ թէ՝ Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Գեր. Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեան հրաւիրուած է յառաջիկայ հինգշաբթի (18 մարտ) իր հոգեշունչ քարոզութեամբ հոգեպարար մխիթարել բարեպաշտ ուխտաւորները։

Ի դիմաց Խնամակալութեան
Փ. Ատենադպիր Ատենապետ
ՄԱՔՍՈՒՏ ՀԱՒԷՆՑ ՅԱԿՈԲ ԷՍԱՅԵԱՆ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Զարուհի Ռ. Պէրպէրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս. Սիմոն էֆ. Փայլէրլեան 108 ղրշ., Երուանդ և Օննիկ էֆ.ք Քուրաճեան 108 ղրշ։

—Նոյնպէս հանգուցեալ Յարութիւն էֆ. Մէրէճմ Գուլիի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս. Յակոբ էֆ. Սթամպուլեան 108 ղրշ., Սիմոն էֆ. Փայլէրլեան 108։

(Հոգաբարձութիւն)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Նապլուսի կառավարիչ անուանուեցաւ Նիյտէի կառավարիչ Ղալիպ փաշա։

– Սանիէի աստիճան տրուեցաւ Տրապիզոնի կուսակալութեան թարգման Անտոն էֆէնտիի։

—Երզնկայի Նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Կինճ գաւառին Նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Շէվքէթ էֆ.։ Տիարպէքիրի նահանգին վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Պիթլիսի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհ. դատախազ Մէհմէտ Թէվֆիք էֆ. որուն յաջորդեց Վանայ նահանգին Նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Մահմուտ Բէհճի էֆ.։ Ասոր ալ յաջորդեց Տրապիզոնի նահանգին Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Օսման Նազիֆ էֆ.։ Տրապիզոնի Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Սէրէզի Նախնական դատարանին պատժական ճիւղին Նախագահ Պէհճէթ պէյ, որուն յաջորդեց Կիւմիւշխանէի Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Հիտայէթ էֆ.։ Ասոր ալ յաջորդեց Համայի Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի նախորդ օգնական Վասըֆ էֆ.։ Մուշի Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Կինճի Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի նախկին օգնական Հաֆըզ Խալիլ էֆ.։ Տիարպէքիրի նահանգին Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Քէօթահեայի Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին Նախագահ Նէճիպ պէյ, որուն յաջորդեց Գայսէրիի Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Հասան Բասրի էֆ.։ Ասոր ալ յաջորդեց Ուրֆայի Նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի նախորդ օգնական Իլիաս Իզզէթ էֆ.։

—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Գոսովայի նահանգին զինուորական պիտոյքներու հայթայթող Աղօ փաշայի։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Ռումանիոյ Նախարարապետութեան և արտաքին գործոց Նախարարութեան դիւանին պետ Պ. Սանմարի։ Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ Իսքէնտէրունի գայմագամ Բեսմիլ պէյի։

—Դ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ՝ Եգիպտոսի մէջ ծխախոտի վաճառական և գործարանատէր Կարապետ էֆ. Մաթթէոսեանի։

—Լիազօթի արծաթ չքադրամ՝ . Գավալա բնակող Պ. Վէլիքսի որ կայս. պալատան ծխախոտները կը մատակարարէ ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ.—Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպան Պ. Ալֆրէտ Լազար, և կայս. պալատան պաշտօնեաներէն Հագգը էֆ. ու Պ. Ֆէլլոզի Աւստրիոյ կայսեր մատուցեր են Վեհ. Սուլթանին կողմէ նուիրուած Էնկիւրիի տասնըչորս այծերը ։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը, արարողապետ Մոնթէնուօվօ իշխանին միջոցաւ Պ. Ալֆրէտ Լազարի պարգեւեր է ոսկեէ ժամացոյց մը՝ վրան կայս. զինանշանով և Արժանեաց ոսկի չքադրամը՝ Հագգը և Վէլլոզի էֆ.ներուն ։

Պ. ՍԷՃԱՐ ԹՈՄՍԸՆ.— Ջութակահար Պ. Սէջար Թոմսըն կիրակի իրիկուն պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայութեանը գեղեցիկ կտորներ նուագելու ։ Կայս. պալատան նուագածուներու պետ տ'Արանտա փաշա դաշնակով ընկերացաւ ։ Վեհ. Սուլթանը Իր բարձր գոհունակութիւնը յայտնելով բարեհաճեցաւ Պ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհել Պ. Սէջար Թոմսընի ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Իզմիր գտնուող 2500 իսլամ գաղթական ընտանիքներ Գոնեայի նահանգը ղրկուին ։

ՀԱՆԵԱՅԻ ռուսական հիւպատոս անուանուեցաւ Պ. Կիրս՝ փոխանակ Պ. Տէմէրճեքի որ Վան փոխադրուեցաւ ։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԸ, Պետական Խորհուրդի քաղաքային ճիւղին մէկ որոշման համաձայն, ծանոյց առեւտրական ու հանրօգուտ ընկերութեանց և անտառաց ու հանքերու նախարարութիւններուն թէ հանքերու և ուրիշ ձեռնարկութիւններու համար անանուն ընկերութիւններու կողմէ մատուցուած աղերսագիրները նախ պէտք է Պետական Խորհուրդին ներկայացուին և կայս. Իրատէով վաւերացուին ։ Մինչև հիմա այդ ընկերութիւնները նոտարներու (մուգավէլաթ մուհարրիրի) կողմէ կ'արձանագրուէին, ինչ որ բաւական կը նկատուէր՝ Ընկերութեան կազմութեանը և գործի ձեռնարկելուն համար ։

Պ. ՀԷՅԿԷՏՈՒՍ, Հունգարիոյ առեւտրական ու երկրագործական նախարարը, վաղը Արեւելեան Ճեպընթացով Կ. Պոլիս պիտի գայ և Զատկի տօները հոս պիտի անցընէ ։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՆԵՐԸ.— Ելմտական բարենորոգմանց յանձնաժողովը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, խորհրդակցութիւններ կը կատարէ ամսաթոշակներու կանոնաւոր վճարումը ապահովցնելու համար ։ Յանձնաժողովը այդ մասին որոշումներ տուած է՝ որոնք պիտի մատուցուին Վեհ. Սուլթանին ։

ՊԱՐՍԻԿ կառավարութիւնը Առիւծ և Արեւ պատուանշանի Ա. աստիճանը տուաւ Հիճազի նահանգին կուսակալ Ահմէտ Րաթիպ փաշայի ։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին գործածութիւնը ։

ՀԻՃԱԶԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Մէքքէի էմիրը և Հիճազի կուսակալը մարտ 13 թուականով կը հեռագրեն թէ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին՝ Հիճազի ամէն կողմերը կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ. թէ մինչ բարձրագոյն բարի նպատակներու համաձայն կը գործուի և թէ բարձրագոյն հաճութեան հակառակ ոևէ պարագայ չկայ ։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Շաբաթ օրը Ճիտտէի մէջ ժանտախտէ երեք մահ պատահեր են և կիրակի օրն ալ չորս մահ ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խան երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ ։

ՍԵՐԵԶԷՆ կը գրեն թէ անցեալները Սիլանիկէն ինը վակոն զէնք և ռազմամթերք հոն տարուեր են՝ գաւառին ներքին մասերու վաշտերուն համար ։

— Սերէզի մէջ կարմրախտէն զատ ինֆլուէնցա ալ ճարակած է ուրկէ գրեթէ բոլոր բնակիչները վարակուած են ։ Կարմրախտը թէև քրիստոնեաներու թաղերուն մէջ նուազած է, սակայն Հրեաներու թաղերուն մէջ կը ճարակի ։ Տօնեան Պէյ թաղին մէջ գրեթէ բոլոր փոքր տղաք վարակուած են ։

—Սերէզի ոստիկանութիւնը ձերբակալեր է սպանիչը հրեայ վաճառական Ֆէյզի՝ որ երկու ամիս առաջ սպաննուած էր ։ Ոճրագործը խոստովաներ է ըսելով որ գինով վիճակի մէջ գործած է ոճիրը ։ Ուրիշ մարդ մը և անպարկեշտ կին մըն ալ ձեռք անցուեր են ։ Հարցաքննութիւններէն կ'երեւայ թէ ոճրին շարժառիթն է նախանձը ։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ բոլոր նահանգաց տպարաններուն յատուկ թուրքերէն տպագրական տառերը Սէնայի վարժարանին մէջ միայն պատրաստուին ։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց որ Մալիէի մէջ մնացած 30,000 ղրուշի պղինձ հինգ փարանոցները Սամսոն ղրկուին, ուր մանր դրամի համար նեղութիւն կը քաշուի ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատունը Բ. Դրան հաղորդելով Ռուսիոյ մէջ կազմակերպուելիք ծաղիկներու ցուցահանդէսին ծրագիրը, հրաւիրեց օսմ. կառավարութիւնը որ մասնակցի ։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ գաւառական թերթը կը ծանուցանէ թէ, կ'ըսէ Սերվեր, Սկիւպի Ե. զօրաբաժնին ու ռէտիֆներու իւրաքանչիւր վաշտերուն տրուեցան 800 մավզերեան հրացան ու 200 սնտուկ փամփուշտ ։ Այդ ռազմամթերքներու անհրաժեշտ քանակութիւնը արդէն Ուսկիւպի, Պէլովայի, Միթրովիցայի ու Քէօփրիւլիի կայարանները հասած են ։ Սկիւպի զօրաբաժնին յատուկ հրացանները ու փամփուշտները պիտի պահուին Կալէ Մուսթաֆա Փաշա մզկիթին մէջ ։

ԵՄԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Եմէնի կուսակալութիւնը ծանուցեր է ամէն կողմ որ տուրքերը՝ հունձքի ատեն, այսինքն մարտ, ապրիլ, մայիս և յունիս ամիսներուն մէջ գանձուին, որով թէ՛ ելմտական գանձումը դիւրութիւն մը կ'ըլլայ և թէ ժողովուրդին ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը ծանուցեր է Բ. Դրան թէ Ռումանիոյ շոգենաւերը, որոնք օսմ. ջուրերուն մէջ կանոնաւոր երթեւեկութիւններ կը կատարեն, պատրաստ են ձրիաբար փոխադրել օսմ. թղթատարական պայուսակները. ուստի խնդրուեր է որ օտար ընկերութիւններու ընծայուած դիւրութիւններէն ռումանիական շոգենաւերն ալ օգտուին ։ Խնդիրը հաղորդուած է ծովային նախարարութեան ։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպան գնդապետ Իպրահիմ Ֆէթհի պէյ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր, առջի իրիկունը իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ ։

«ԹԱՀԻՏՐՈՒՄԱՆ» լրագիրը որ ուրբաթ օրը դադարման դատապարտուած էր, այսօր նորէն պիտի հրատարակուի ։

ԵԷՏԻԳՈՒԼԷԻ դուրսը գտնուած Ցունաց որբանոցը փլած ըլլալով նոր մը կը կառուցուի հինին առջեւ գտնուած Քիւչիւք Պալըգլը անուն գետնին վրայ, որ մուգաթաայի զէմինի կը վերաբերի ։ Արդ, Միրախորի թաղին բնակիչները դիտողութիւն ըրած են թէ այդ գետինը Եվգաֆի յատուկ է և Միրախորի թաղեցիներուն իբրև գերեզմանատուն յատկացուած ։ Խնդիրը յանձնուած է Պետական Խորհուրդին ։

ԲԱՐԱՓՆԵՐՈՒ Ընկերութեան բաժնետէրց ընդհ. ժողովը հրաւիրուած է ապրիլ 17ին Բարիզի մէջ գումարուելու ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.— Վերջերս Ճավայի 1071 ուխտաւորներ Գամարան հասնելով քարանթինայի ենթարկուեր են ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Սուչէհրի մէջ (Սըվազ) վերջերս երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է ։

ՍՈՖԻԱՅԻ մէջ անցեալ հինգշաբթի գիշեր սաստիկ փոթորիկ մը ծագեր է ։ Թաղապետական պարտէզին ծառերը արմատախիլ եղեր են ։ Իշխանին բնակարանին և ուրիշ շէնքերու երդիքները հովին սաստկութենէն խլուեր և հեռաւոր վայրեր նետուեր են ։ Վաճառատուններու և խանութներու ծանուցմանց տախտակները գետինները ինկեր են. նոյնը պատահեր է նաև Քուրիէ տէ Պալքան խմբագրատան առջեւ և խմբագրապետը ձախ ոտքէն վիրաւորուեր է ։ Հեռագրական թելերը կտրտեր են ։ Սօպրանէֆի հրապարակին վրայ երեք տարեկան տղայ մը հովին սաստկութենէն երեք մետր դէպ ի անդին նետուեր է ։ Զինուորական հին ակումբին պարտէզին երկաթեայ վանդակորմը տապալեր է ։

ՍԵՒ ԼԵՌԱՆ իշխանին նուիրուած Թիմսահ զրոսանաւը տանող գնդապետ Թէվֆիգ պէյ ու Իհսան պէյ մայրաքաղաքս եկան ։

ԹՈՒՐՔՕ-ՊԷԼՃԻՔԵԱՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Խարիճիէի մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց ։

ԲԱՐԻԶԻ 1900 ի արուեստահանդէսին օսմ. ճիւղին շինութիւնը քանի մը օրէն պիտի սկսի ։ Այդ ճիւղը պիտի պարունակէ նաև արեւելեան երեք ճաշարան, մետաքսի գործարան մը և քանդակներով զարդարուն սրահ մը ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը հրահանգ ուղղեց ամէն կողմ որ գանձումները փութացնեն ։

ՍՊՈՒՆԳ.— Ելմտական նախարարութիւնը պիտի ծանուցանէ ամէն կողմ որ մարտէն մինչև մայիսի վերջը սպունգ չորսացուի, վասն զի այդ միջոցին հաւկիթ ձգելու ատենն է ։ Հակառակ վարուողները օրինական պատիժներու պիտի ենթարկուին ։

ԱՄԱՍԻԱՅԷՆ կը գրեն Թէրճիմանը Հագիգաթի թէ Անատոլուի նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա որ հոն կը գտնուի, վեց հարիւր ոսկի գներ է ագարակ մը, որ տիպար ագարակի պիտի վերածուի ։ Զանազան տեղերէ պտղատու ծառերու տունկեր և բուլկարացի պարտիզպաններ պիտի տարուին մշակութեան ձեռնարկելու համար ։

— Ամսոյս 10 ի չորեքշաբթի գիշերը Ալի անուն մարդ մը Ամասիոյ Իտարէի ժողովին Ա. քարտուղար Մուսթաֆա էֆ.ի տունը մտնելով ուզեր է բռնի առեւանգել իբրև խոհարար հոն ծառայող Հուրիէ անուն անպարկեշտ կին մը։ Մուսթաֆա էֆ. դիմադրելով գործը մեծցեր է և տնեցի կիները սկսեր են պոռալ ։ Ոստիկան-զինուորները իմանալով հոն փութացեր և Ալին ձերբակալեր են ։

ՊԻՂԼՏԻՋ գաւառակին նախկին դատարանին անդամ Եմին էֆ. կ'ըսէ Հագիգաթ, Գոճա Մուսթաֆաօղլու անուն անձէն երեք հարիւր ղրուշ կաշառք առած ըլլալով դատաստանի պիտի ենթարկուի ։

ՄԱՐԱՇԻ նախկին դատարանին անդամ Յովսէփ աղա, կ'ըսէ Սերվէր, իսլամական կրօնքը ընդուներ և Մէհմէտ Էմին կոչուեր է ։

ՑՈՒՆԱՑ նախկին պատրիարք Տ. Ցովակիմ որ Այնորոզ կը գտնուի, հիւանդութիւնը դարմանելու համար մայրաքաղաքս պիտի գայ ։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգին ոստիկանապետ կարգուեցաւ Մուխլիս էֆ. ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ առտու Պիւյիւք Չէքմէճէի կողմը Ռէժիի չորս պէտեր հանդիպեր են ծխախոտի հինգ մաքսանենգներու, զորս ձերբակալուեր են. բայց նախ մէջերնին կռիւ մը տեղի ունեցեր և պէտերէն Ահմէտ վիրաւորուեր է ։

ԶԱՎԱՂԷՆ կը գրեն թէ կիրակի առաւօտէն մինչև իրիկուն ձիւնախառն սաստիկ անձրև տեղալով բուռն փոթորիկներ տիրեր են ։

ԳԱԼԻՈՆՃԸ ԳՈՒԼԼՈՒՔԻ Ջաքմաք փողոցին մէջ երէկ առտու վերմակագործի մը խանութէն հրդեհ ծագեցաւ բայց շուտով մարեցին ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Պաթումի մէջ վերջերս ձերբակալուեր են Քէօսէ Մէհմէտ և Էմրուլլահ անուն վրացի երկու աւազակ, որոնց առաջինը Օրտուի և Շապին Գարահիսարի մէջտեղը գտնուած գաւառակներուն մէջ կ'ասպատակէր, և միւսն ալ Ամասիոյ, Թօքաթի ու Ճանիկի գաւառներուն մէջ ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Երէկ ժամ 7 ½ին ռուսական Օլկա շոգենաւը, որ Օտեսայէն եկած էր, նաւահանգիստին մէջ խարսխանիշին կապուելու ատեն, հոսանքէն մղուելով մինչև Սիրքէճի քշուեցաւ և նորէն տեղը դառնալու միջոցին Այի Նիքօլա անուն փոքր առագաստանաւի մը վրայ ինկաւ, որ անմիջապէս ընկղմեցաւ ։ Մէջը գտնուող նաւապետը ու վեց նաւաստիները ազատեցան ։ Նաւուն մէջ կային 45 տակառ՝ 13,000 օխա գինի և 5 տակառ՝ 500 օխա օղի ։ Ասոնցմէ 7 տակառ գինի միայն կարելի եղաւ ազատել ։ Ամբողջ վնասը չորս հարիւր ոսկի կը հաշուուի ։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Առջի օրը Պիւյիւքտէրէի Գոճա Թաշ անուն տեղը մարդու մը դիակը գտնուեցաւ ։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկելով հաստատեց թէ դիակը Խաչիկ անուն Հայու մըն է որ Սարըեարի փուռին մէջ կ'աշխատէր և ըստ սովորութեան այդ տեղը գացած էր մացառներ ժողվելու ։ Երէկ Բերայի ոստիկանատունէն բժիշկներ երթալով դիակը քննեցին և տեսան թէ գլխուն ձախ կողմի ոսկորները ջախջախուած են և քանի մը տեղերը վէրքեր կան. նաև կուրծքին վրայ ալ հարուածի հետքեր կ'երեւան, որով հաստատուեցաւ թէ Խաչիկ գլխուն զարնուած սաստիկ հարուածով մը սպաննուած է ։ Վրան ունեցած արծաթ ժամացոյցը ու քսակն ալ անյայտացած ըլլալով, հաստատուեցաւ թէ գողութեան համար սպաննուած է ։ Ոստիկանութիւնը չարագործը կը փնտռէ ։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան կողմէ ծանուցուած.

Կայս. Իրատէով հաստատուած շերամաբուծական մրցումները՝ 1315 (1899) տարուան ընթացքին մէջ տեղի պիտի ունենան հետեւեալ երկու կեդրոններուն մէջ, որոնց իւրաքանչիւրը որոշ սահման մը ունի ։

Պրուսայի մէջ.— Այս սահմանը կը տարածուի Պրուսայէն Քէսթէլ, Քէսթէլէն Տէմիրթաշ, Տէմիրթաշէն Կէչիտ, Կէչիտէն Օտունլուք և Չէքիրկէ և այդ տեղերէն Պրուսա, Պրուսայէն Բազարքէօյ և շրջակայ գիւղերը՝ Չէնկիլէր, Միւսլիմ և Կայրը-Միւսլիմ Սէօյէդ ։

Էտիրնէի մէջ.— Էտիրնէ քաղաքը, ինչպէս նաև Տէմիրթաշ, Քարա Աղաճ և իր շրջակաները, Օրթաքէօյ, Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա, Կիւմիւլճինէ և Ռոտոսթօ, Իզմիտի գաւառակ, Պաշչէքէօյ և Եալովա ։

Այն շերամաբոյծները որոնք կը փափաքին մասնակցիլ այս մրցումներուն, հրաւիրուած են մատուցանել իրենց խնդրագիրը՝ օրինական դրոշմաթուղթով, Հանրային Պարտքի վարչութեան իրենց շրջանակի մասնաճիւղին, առ աւելն մինչև ներկայ մարտ ամսուն վերջը (Հ. Տ) ։

Մրցակիցները կրնան իրենց հունտերը թուղթի դնել, առ առաւելն մինչև առաջիկայ 10/22 ապրիլ, բաց ի այն պարագայէն՝ ուր աննպաստ օդերու պատճառաւ թթենիներու բողբոջումը ուշացած ըլլայ ։

Մրցակիցներու աղերսագիրները պէտք է դիւրընթեռնելի կերպով կրեն իրենց անունը, մականունը և հասցէները, ինչպէս նաև թուղթի դրուելիք հունտերուն քանակութիւնը և շերամատածութեան տեղը ։

Մրցակիցները կրնան ապրիլ 3/15ին՝ իրենց շրջանակի Հանր. Պարտքի Վարչութեան մասնաճիւղին տանիլ թուղթի դնելիք հունտերնուն ամբողջութիւնը. այդ հունտերը պիտի կշռուին և անոնց քանակութիւնը պիտի նշանակուի իւրաքանչիւր շերամաբոյծի անունին առջև ։

Մրցակիցները իրենց շերամատան մէջ միայն մէկ ցեղէ շերամ կրնան տածել. ասկէ զատ տածումը պարտաւոր են ընել կամ Տոնիոլայի դրութեամբ, կամ Բավալլոյի և կամ ուրիշ ո՛ և է դրութեամբ որ կը միացնէ տածման երկու կերպերը, այսինքն, անպատճառ շերամները պէտք է էթաժէրներու վրայ տածել ։ Այս պատուէրները անտեսող մրցակիցները չպիտի կրնան մրցումին մասնակցիլ ։

Չպիտի վարձատրուին այն շերամաբոյծները որոնք տածումը կատարեն 40 օրէ աւելի ժամանակամիջոցի մը մէջ. չպիտի վարձատրուին նաև անոնք՝ որ չը պիտի կրնան 25 կրամ հունտի ունկիով առ նուազն 50 քիլօ թարմ խոզակ պատրաստել Պաղտատի տեսակէն, և առ նուազն 40 քիլօ դեղին տեսակէն, որուն արտադրութեան համար մէկ քիլօ բոժոժաւոր մետաքսի հաշուով պէտք կայ 10 քիլօ թարմ խոզակի. չպիտի վարձատրուին նաև անոնք՝ որոնց հունտերուն վրայ՝ ծանօթ հիւանդութիւններէն մէկը տեսնուի տածման միջոցին ։

Վարձատրուած շերամատաններէն իբրև առաջնակարգ պիտի նկատուի և անոր համեմատ վարձատրութիւն պիտի ստանայ ան՝ որ մասնաւոր ամենաժրման մը ունենայ որոշ բարեխառնութեան մը պահպանման և օդափոխումի համար, ու դեղին տեսակին համար մէկ ունկիէն 60 քիլօ և Պաղտատի տեսակին համար ալ 85 քիլօ խոզակ պատրաստէ, որուն արտադրութիւնը՝ մէկ քիլօ բոժոժաւոր մետաքսի հաշուով առ նուազն 8 քիլօ 750 կրամ թարմ խոզակի կարօտի ։

Իւրաքանչիւր մրցակցի խոզակները ցախաստան ելլելէն 10 օր ետքը միայն վար առնուելով, պիտի կշռուին ու խառնուին ։ Միևնոյն օրը, խառնուելու գործէն զատ, վար պիտի դրուին նաև 2 քիլօ խոզակ՝ որոնք մանարանի մը պիտի յանձնուին բոժոժաւոր մետաքսը հանուելու համար ։

Մրցակիցները երկու կարգի բաժնուած են.— Ա. կարգը՝ շքաբերութեան պիտի հանէ առնուազն 75 կրամ հունտ ։ — Բ. կարգը՝ առնուազն 25 կրամէն մինչև 74 կրամ հունտ ։

Այս երկու կարգերուն առաջին ինը մրցակիցներուն մէջև պիտի բաժնուին 135 օսմ. ոսկիի վարձատրութիւններ և ինը խոշորացոյց ։

Այդ վարձատրուողներուն մէջ առաջին հանդիսացողը պիտի ստանայ նաև արուեստից չքադրամ մը ։

(Ընդհ. Տնօրէնութիւն)

9/21 մարտ 1899 2—7

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Մարտ 24ի թերթերէն)

ՎԱՌՕԴԱՐԱՆԻ ԱՐԿԱԾ.— Նիւ Եօրքէն կը հեռագրեն թէ անցեալ հինգշաբթի Նիւ Ճէրսէի մէջ դիպուածով վառօդարան մը պայթելով երեք հոգի մեռեր և հարիւր հոգի ծանրապէս վիրաւորուեր են ։ Մօտերը գտնուած հարիւրի չափ տուներ բոլորովին փլեր են ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կաթոլիկ լրագիրներու մեծ մասը կը բողոքէ ըսելով որ կրօնական գործոց նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն մէջ բնաւ կաթոլիկ չի գտնուիր ։

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ վերջերս ձիւնի սաստիկ փոթորիկներ ծագած են ։ Շատ տեղեր երկաթուղիներու երթեւեկութիւնները դադրեր են ։

ՊԱԼԹԻԿ ծովուն մէջ երկու օրէ ի վեր ամենաբուռն փոթորիկ կը տիրէ ։ Մինչև հիմակ ութ շոգենաւեր ընկղմած են ։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ.— Իտալիոյ Թագաւորը 850,000 փր. տուաւ այն արշաւախումբին որ Ապրուցցի դուքսին առաջնորդութեամբ հիւսիսային բեւեռ պիտի ուղեւորի ։

ՄԱԼԱՐԻԱ.— Գերմանիոյ կայսրը հրամայեց տոքդ. Քոխի նախագահութեամբ մասնագէտներ ղրկել կեդրոնական Ափրիկէ՝ Մալարիայի հիւանդութեան նկատմամբ գիտական ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար ։

ԼՕՆՏՕՆԷՆ կը հեռագրեն թէ ինֆլուէնցան կը շարունակէ իր ճարակումը ։ Ամէնէն աւելի վարակուած են բարձր դասու պատկանողները ։ Նախարարաց մէկ չորրորդը և Խորհրդարանի անդամոց մէկ տասներորդը ինֆլուէնցայէ կը տառապի ։ Հինգշաբթի օրը յիսուն հոգի մեռեր են ։ Անցեալ ուրբաթ Լօնտոնի մէջ տասը տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած ցուրտ մը ըրեր է ։

ՍՈՒՏԱՆ.— Տէյլի Մէյլ կ'իմանայ թէ Սուտանցիներուն ցեղապետը հիմա 5-6000 հոգի ունի զէնք կրելու կարող, որոնց ձեռքը հազարի չափ հրացաններ կը գտնուին ։

ՎԱԼՏԷՄԱՐ ԻՇԽԱՆԸ.— Գերմանիոյ կայսրը Սեւ Արծիւ պատուանշանը տուաւ իր եղբօրորդւոյն Վալտէմար իշխանին, որ նաւային ասպարէզին մէջ ընդունուած է ։ Վալտէմար իշխանը տասը տարեկան է ։

ԶԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Հոլանտայի արտաքին գործոց նախարարութեան եւ Լահէյի օտար դեսպաններուն միջև բանակցութիւններ կը կատարուին՝ ընդհանուր զէնընկէցութեան դեսպանախորհուրդին գումարման եղանակը և տէրութեանց ներկայացուցիչներուն ըլլալիք ընդունելութիւնը որոշելու համար ։

ՄԱՐՈՔԻ կառավարութիւնը որոշեց ամրացնել Թանճէի նաւահանգիստին մուտքը, որուն համար Անգլիայէն մասնագէտներ բերել պիտի տայ ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՉԻՆ.—Բէքինէն առնուած լուրերու նայելով, Չինու և Իտալիոյ յարաբերութիւնները քիչ մը բարւոքած են ։ Իտալիա եթէ Չինացիները չվշտացնէ և մեղմութեամբ գործէ, կարելի է որ օգտուի ։

ԲԷՇԹԱՅԻ մէջ ոստիկանութիւնը ձեռք անցուց կեղծ պանքնօտներ շինողները և գործիքները ։

ՊԵՐԼԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Գերմանիոյ համալսարաններու ուսուցիչները ձեռք կը խօսին հանդարտեցնելու ուսանողները, որոնք կը բողոքեն բժշկական ու իրաւագիտական համալսարաններու մէջ աղջիկներ ընդունուելուն դէմ ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Բէշավուրէն կը հեռագրեն թէ երկու բնիկ սպաններ են անգլիացի Մարշան Բաթէնս գնդապետը ։ Մարդասպանները ձերբակալուեր են ։

—Ժանտախտը Պէնկալայի մէջ ալ տարածուեր է ։

Հեռագիր

ԼՕՆՏՕՆ, 27 մարտ.— Սթարիստ կ'ըսէ թէ Սպանիոյ կառավարութիւնը մտադիր է եղեր իր արտաքին պարտքի տոկոսը զեղչել ։

—Ֆինէնշըլ Թայմզ կ'ըսէ թէ Իտալիոյ մէջ տնտեսական տագնապ մը կը վախցուի

ՀՌՈՄ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցապնդում պիտի ըլլայ անգլեւ-ֆրանսական համաձայնութեան խնդրին վրայ ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 27 մարտ.—Վճռաբեկ ատեանի բոլոր ճիւղերը համագումար նիստի մը մէջ, այսօր, սկսան քննել պատերազմական նախարարութեան գաղտնի պաւութան ։ Թ՛ ատոր և թէ արտաքին գործոց նախարարութեան պարութային քննութիւնը շաբաթ օրը պիտի աւարտի ։

ԼՕՆՏՕՆ.—Աֆղանիստանի էմիրը, Ապտիւրրահման խան, օրհասական է ։

—Չինու մայր կայսրուհին հրամայեր է բռնի ոյժով թող չտալ որ օտար ազգեր նորէն զինուոր ցամաք հանեն ։

ԲԱՐԻԶ.— Ծերակոյտը չորս փոփոխութիւն կատարեց Երեսփ. Ժողովին քուէարկած այն օրինագծին մէջ որով երկու ամսուան առժամեայ վարկ կը տրուի կառավարութեան ։ Այդ փոփոխութիւնները, որոնք կառավարութեան կողմէ ընդունուեցան, զեղչ մը կ'ընեն դպրոցական շինութիւններու, նոր մարտանաւերու շինութեան, արուեստահանդէսին և Ալճէրիոյ վարկերէն ։

— Ծովային Նախարար Պ. Լոքրուա հինգշաբթի Տիւնքէրք պիտի երթայ, ուր պիտի գտնուի հիւսիսային նաւաբաժնին մէկ մասը ։ Նախարարը մարտանաւերէն մէկը նստելով աչքէ պիտի անցընէ Ֆրանսայի ծովեզերքը Տիւնքէրքէն մինչև Պրեստ ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	03
Ամէնէն բարձր գին	»	25	03 ½
Ամէնէն վար գին	»	25	02
Րումէլիի Երկթ. զոց.	Ֆր.	120	25
Ամէնէն բարձր գին	»	1 0	75
Ամէնէն վար գին	»	120	25

ԲԱՑՈՒՄ 16 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Օ. Ո.	25	02
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	119	75
Օսմանիյէ		410	—
Ռէժի		2·8	—
Օսմ. Գանքա		12	
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		6	20
Երկրագործական Գանքա		7	
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Օ. Ո.	5	01
Օսմ. Ապահ. Ըն.		4	15
Թրամուէյ բաժնեթ.		725	
» Ժուիսանս		232	—
» պարտաթ.	Ֆր	562	—
Տէրքոսի ջուրի բնկ.	»	298	
Քարափ Ե. Եոյստ	»	74	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Թօլ Իմբէրիալ	»	90	20
Քրիմէք	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէթալիք	»	94	20
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լօնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	22	84
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիէննա չէք	Ֆիոր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՕՆՏՕՆ, 27 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	46	—
» » » Գ.	»	27	10
» » » Դ.) բաց.	»	22	63
» » » Դ.) զոց.	»	22	63
Փոխառութիւն Գասապա	»	84	—
Օսմ. 3½ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Գանքա	»	12	63
Այտընի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական Միացեալ	»	107	50
Անգլ. Քոնսոլիտէ		110	93
Հելլենական 5 %	»	44	25
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	51	—
Ռանթ » 4 %	»	38	50
Թուրք. փոխառ. 6 % 1888	»	95	—
» նոր » 6 % 1892	»	94	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	485
Դրամազեղչ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 27 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	85
Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) զոց.	»	22	85
» » » Բ.	»	46	80
» » » Գ.	»	27	10
Օսմանիէ	»	410	—
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր	120	50
Օսմ Ռէժի	»	288	
Օսմ Կայս Գանքա	»	56[illegible]	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	102	30
Քրէտի Լիոնէ	»	898	—
Գանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	95	10
Սպանիական արտաքին	»	59	85
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	220
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԵՐԼԻՆ, 27 Մարտ

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Րումէլիի երկաթուղի	»	119	80
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	350

ՎԻԷՆՆԱ, 27 Մարտ

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	95
Րումէլիի երկաթուղի	»	62	50
Օսմ. Ռէժի	»	132	75

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը

Տես Դ. երես՝ Պայըլ Հաուսի հրատարակութիւնները ։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

16 Մարտ 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 765.
Ջերմաչափ 4.
Օդը ամպոտ:
Կէս օր.— Ժամը 5.35 :

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	15
Սէլանիկ	—	—
Իզմիր	—	10
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	10
Պրուսա	17	7
Արճանկէլ	—	—
Բեդերսպուրկ	4	—
Մոսկուա	9	—
Բարիզ	—	1
Վիէննա	1	—
Օտեսա	1	—
Սոֆիա	3	—
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Ալեկոծուած :

Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ ամենաւուն եղանակին համեմատ անգղիական և գաղղիական գործարաններու լաւ և դիմացկուն քումաշներ, բանթօլօններ, տեսակ տեսակ չայաքներ. անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահչէ-Գաբու Համիտիէ ճառտէսի թիւ 88, Ցովհաննէս Կիւմիւշեանի վաճառատունը ։ 2—70

ԿԻՐՈՆ ՏԵՆԶԻ ԳՈԼՈՆԻԱՆԵՐՈՒ
ՏԻՄԻԹՐԻ ԵՈՐՏԱՆԻՏԷՍ
Ուզանճը օվա եասսէսի, Պէշիկթաշ

Ցարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանենք թէ կեդրոնատեղի Գոլոնիաներու անուամբ վերոյիշեալ տեղը հաստատած ենք ամէն տեսակ նպարեղէններու և ըմպելիքներու մթերանոց մը ։ Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում մատչելի գիներով, որոնց հետ կարելի չէ մրցիլ ։ Պարզ այցելութիւն մը բաւական է այս յայտարարութեան ստուգութեանը համոզուելու ։ 2—5

ԱԶԳ ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
Շիրքէթի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ իր բոլոր նաւամատոյցներուն յատուկ ապօնըմանի տոմսակներու գինին վրայ հարիւրին հինգ զեղչ մը պիտի ըլլայ ։ 4—5

ԱԶԴ

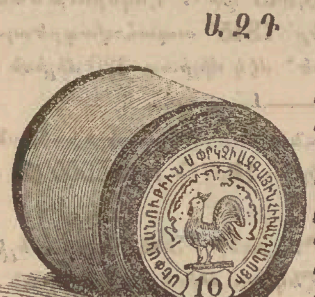

Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհական մաքրա դերձաններու հնարիչը Մեսրոպովիչ այս անգամ իր գրասենեակը ինչպէս նաև յիշեալ դերձաններուն վաճառման կեդրոնատեղին փոխադրած է Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ Քիւչիւք Իզմիրլի օղլու խան թիւ 10., ուր կը վաճառուին յիշեալ դերձանները մեծ և փոքր քանակութեամբ՝ և մինչև հիմայ եղած գնումները այնչափ մեծ զարկ մը առած են որ հայթայթիչն ընդարձակած է իր գործառնութիւնը, միևնոյն ատեն աժանցնելով գիները. մէկ խօսքով, աժան ապրանք, լաւ տեսակէն, որուն դէմ հրապարակի վրայ գտնուող վաճառականներէն ոչ ոք կրնայ մրցիլ և նոյն իսկ մրցիլ փորձել ։

Կը յուսացուի որ բարեսէր տիկիններ և օրիորդներ ինչպէս նաև ազնիւ դերձակուհիներ և դերձակներ պիտի գործածեն այս ընտիր դերձանը գլխաւորաբար անոր համար որ ատով օգուտ մը բրած պիտի ըլլան Ազգ. Հիւանդանոցին որուն ի նպաստ կը վաճառուի այս դերձանը. նպաստ ընել և օգտուիլ պարագայ մըն է որուն առիթը միշտ չի ներկայանար ։

Կրպակներուն և մաքրաներուն իւրաքանչիւրին վրայ միշտ փնտռելու է վերի մարքան վրան աքաղաղով՝ որ արտօնուած է կայս. կառավարութենէն ։

132 36—52

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

Մ. Մ. ՊՕՆՏ, ՍԷԼԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
4, Բէօյիւք Թիւնէլ խան, Կալաթա
Ապահովագրութեանց, առաքմանց և յանձնարարութեան գործակալներ
Գործակալը Լանքաշիր Ինշուրանս և ընկ.
» Թամիզի և Մըրսի Մարին Էնշուրանս ընկ.
» Վան Օրէն և ընկ. Լիմիթըտ, Եօրօբէան և Ճէներալ Էքսբրէս

Թղթակցութիւն բոլոր նշանաւոր քաղաքաց հետ. ծրարուած ապրանքներու առաքում աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ, աժան չափաւոր գիներով ։

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՓԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, առաջ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ անսահման պատասխանատուութեամբ։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ առաջարկելով, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒՍԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1

ՊԱՅԸԼ ՀԱՈՒՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տղայոց Լուսաբեր, ամսաթերթ պատկերազարդ, տարեկան բաժանորդագին 6 դահեկան։ Կը պարունակէ զանազան տեսակ պատկերներ նաեւ բարոյական և հրահանգիչ մանր յօդուածներ։ Շատ օգտակար ամէն պզտիկի։

Հաւաքումն վկայութեանց, երես 488, գին 4 դահեկան։

Ներածութիւն (մասն Ա.) երես 318, գին 10 դահեկան։

Ներածութիւն (մասն Բ.) երես 200, գին 7 դահեկան։

Բառարան Ս. Գրոց, երես 635, գին 20 դահեկան։

Պատմական ապացոյցք Քրիստոսի Յարութեան, երես 72, գին 20 փարա։

Քննութիւն «Մէքրոս»ի, երես 137, գին 1 դահեկան։

Քրիստոնէութիւն եւ նրաւէք զարդիս, երես 75, գին 20 փարա։

Ցանուն Նորա, երես 206, գին 4 դահեկան։

Պատմութիւն բարեկարգութեան, երես 862, գին 28 դահեկան։

Կը ծախուի Պայըլ-Հաուսի գրատան մէջ ի Ֆինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդր-Տամ տէ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897էն 1,424,000 Ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ տրըուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. Ռ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տրs Ն. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստաշտ ցաւած ատամներն [illegible] կը լեցնեն, [illegible] պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ճռալակաւ, և [illegible] արհեստական ատամներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] ամենակատարելագործեալ [illegible] միջոցաւ, [illegible]։

Տ. Գ. Զմէռներ կ'ընդունի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամէն օր, ([illegible]) հիւանդ կ'ընդունին Պերայի գործատեղին։

[illegible], Թիւ 1 [illegible]։

Պէտք պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

CHles FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

Լ'ԱՆՔՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1874էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, Կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նագօ, » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնենկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 16 28 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 17 29 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցութեամբ Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 18 30 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 18/30 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օտտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 19 31 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 55

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ,

Լիվէրփուլի, Պորտօյի, Մարսիլիայի և [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպա	2500
Անկլիա	3000	Նէքթիս	2400
Քէյլը	3000	Եսայրիս	2250
Քեսոնրուս	3000	Բէրա	2250
[illegible]	3000	Մէֆիս	2000
Ռամսինի	3000	Կասպիէն	1500
[illegible]	2500	Ռեյլէն	1500

Ցարօս շոգենաւը, նաւապետ Բատւս, ամսոյս դէպի 19ին Լիվըրփուլէն հոս կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվըրփուլ

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 82,500,000 »
1895ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ
(Եէնիճէ Մահալլէ)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՏՈՐ ՌԷՊՊԷՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուական (8 Սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմբնս
Յակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա 194

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զատօյի
Մահմուտ Փաշա, Զա[illegible] խան, Թիւ 21

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայէ և Պաթում միջեւ [illegible]

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Մարտ 28 Մէնկրէլի Մարսիլիայէն։
Ապրիլ 3 Անատոլի Անատոլուի եզերքէն։
Լը Կոլ Անատոլուի եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Մարտ 29 Մէնկրէլի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։
Ապրիլ 4 Անատոլի Մարսիլիա ուղղակի։
Լը Կոլ Անվերս։

Պաթում-Լիոն-Մարսիլիա երկաթուղեաց [illegible]

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ [illegible]

[illegible]

Դիմել առ գործակալ
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
175 Թօփհանէ, [illegible]

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՔՖԷԼԼԷՐ ՔԻՆԳԷԼ

Հէւլէ՛ն խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՔՆՆԻՉ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՕՒ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօզօ	2011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	188
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Գրոտնօ	1895	Մարէնկօ	2378	Սափֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօստօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1198
Պասանօ	1822	Տօմինօ	987	Հինտօ	3720	Միլօ	1067	Սբէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2583	Հօրատիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրակօ	1713	Հումպէր	593	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տրինտօ	504	Իմակօ	3354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էկօ	2464	Իտահօ	5540	Օնօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնդարիօ	4088	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1481	Քինտօ	1053	Օրլանտօ	1555	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Քօմօ	1700	Պէլօ	510	Վօլօ	1269
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1055	Պրանկօ	2229	Վօլթուրնօ	2386
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէանտրօ	2272	Ռինալտօ	1663	Ենօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1843	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիտանօ	1248	Լօրէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Միւսիւ շոգենաւը, նաւապետ Պօյլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ
Թիւ 17—18, Թէւֆիք Մէհմէտ խան. Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Ամերիկա միջեւ [illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիան	3500
Քեսթրիան	10500	Արրէ[illegible]	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալպանիան	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	3000
Ֆալէրնիան	3700	Մինտօ	900
Վասոնիան	3700	Օբօրթօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԻՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան. Թիւ 1
Ղալաթիա.

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՐԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (3)

ԷՋ ՄԸ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ԼԱՐԱԽԱՂԱՑ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Այս առաջին արդիւնքը որ յաջողութեան քայլ մըն էր ինքնին, գրգիռ եղաւ Գասպարեանի, չյուսահատելու իր ձեռնարկին մէջ. բան մը՝ որուն կատարեալ ապացոյցը տուաւ Յովհաննէս, և առաջինէն շատ աւելի եռանդով սկսաւ աշխատիլ իր մտադրած խումբին կազմակերպութեան և երկար ատենէ ի վեր ծրագրած նպատակին գործադրութեան։ Ամէն օր, առանց յոգնելու կը ջանար համոզել իր ընկերները, որոնցմէ տակաւ ուրիշներ ալ կուգային արդէն իր շուրջը խմբուածներուն յարելու. դրամն ալ չէր խնայեր, և լարախաղացներու խումբի մը անհրաժեշտ եղող գործիքներն ու կազմածները գնելու կը գործածէր թնդանօթարանէն առած ամսականին գրեթէ ամբողջութիւնը։ Իրեն համար, յաջողութեան այդ առաջին քայլերուն մէջ եթէ կար ձախորդ պարագայ մը, ան ալ սա էր որ, հայրը վերջին ծայր կը հակառակէր իր զաւկին ձգտումներուն. բնաւ չէր կրնար մտքին մէջ հաշտեցնել տղուն լարախաղաց ըլլալու գաղափարը ու միշտ կը կշտամբէր զայն.

— Ծօ չափսըն տղայ, աս ինչե՛ր կ'իմանամ կոր քեզի համար, կ'ըսէր յաճախ. ճամպազ էվլատըմ օլաճաղընա՝ կէպէրսին, չօ՛ք չօ՛ք խօշնուտ օլուրըմ ... ճամպազ հէ՜, ճամպազ հէ՜ ... ծօ ֆիլիդաճը օլ տաւհա էյի տիր. պիր կիւն իփտէն տիւշիւպ կէպէրէճէքսին ... ճամպազ հէ՜։

Մայրը՝ Մէրեմ խաթուն սակայն, կարելի եղածը կ'ընէր հօրն ու տղուն միջեւ ծագած անհամաձայնութեան առաջքը առնելու համար, կը հաշտեցնէր զանոնք և առտուները, զամբիւղը տղուն ուսը տուած, հօրը ետեւէն գործի կը ղրկէր։ Յովհաննէս ալ երեսանց համակերպիլ կը ցուցնէր հօրը արգելքին, թէև ուրբաթ օրերը, ուր գոց կ'ըլլար թնդանօթարանը, միշտ կը ղեկավարէր իր սիրելի փորձերը։

Այս վիճակը շարունակեց բաւական ատեն, բայց օր մը՝ Յովհաննէս տեսաւ որ հօրմէն գաղտուկ կատարուած այդ փորձերը բաւական չէին յաջողութեան համար զինքը մղող տենչին. անկէ զատ, իր երազած խումբը գրեթէ յաջողած էր կազմելու և շատ ալ ծախքեր ըրած էր, վաստակին մեծ մասը իր նպատակին յատկացնելով։ Բոլոր այս պատճառներով վերջնական որոշումը տուաւ և իր ընկերներուն հետ համաձայնութեամբ մտադրեց ուրբաթ ու տօնի օրերը Քէօրըն Թէփէսի ճամպազ փողոցին (1) մէջ խմբուելով, հասարակական փորձերու ձեռնարկել. անմիջապէս ետքը՝ յարմար վայրի մը մէջ հանրային ներկայացմանց սկսելու համար։

Գ

1845ի Զատկական օրերուն, աննման խրախճանք ու զուարճութիւն կար Բերայի մէջ. Սիւլիէ և Կայէթանօ իրենց բովանդակ ճիգը կը թափէին գոհացնելու համար օր օրի ստուարացող բազմութիւն մը՝ որ տօնական օրերու պարապուրդին պատճառով կրկէսները կը լեցնէր ամէն ժամ. Սիւլիէի բովանդակ խումբը ձիամարզութեան հազար ու մէկ կերպերը կը կատարէր առտուընէ մինչեւ իրիկուն, գրեթէ առանց դադարի, և նոյն ինքն Սիւլիէ, ձիամարզիկ աղջիկներու օժանդակութեամբ, ամէնէն յանդուգն փորձերով կը ներկայանար ձիու վրայ։ Միեւնոյն բանը կ'ընէր նաեւ Կայէթանօ, լարախաղացութեան համար. յանդգնութիւնը միշտ միեւնոյն ամենաբարձր աստիճանին կը հասնէր իր կրկէսին մէջ ալ որ միշտ պզտիկ կուգար հանդիսականներուն։ Սիւլիէ ու Կայէթանօ օրուան խօսակցութեան առարկան էին և այն ոգեւորութիւնը՝ որով կը խօսուէր իրենց վրայ, աւելի կը գրգռէր Գասպարեանի նախանձն ու գործի մէջ նետուելու փափաքը։

Յովհաննէս, — այն ատեն ճիշդ 19 տարեկան, — տունը տեղը գրեթէ մոռցած էր բոլորովին. գիշերները, ժամը երեքէն մինչեւ չորս փողոցները կը թափառէր Սիւլիէի կրկէսէն Կայէթանոյինը և փոխադարձաբար. Կայէթանոյի կրկէսէն ալ Սիւլիէինը այցելելով. ինչ որ իրեն առիթ կու տար վերջնական կերպով իւրացնելու տեսած գրեթէ բոլոր փորձերը՝ որոնք երկար ատենէ ի վեր արդէն իր խնամոտ ուսումնասիրութեան առարկան դարձած էին։ Ամբողջ այդ 1845 տարուան ամառը իր ընկերներուն հետ շարունակեց այն փորձերը զորս երկու կրկէսներուն մէջ կը տեսնէր. հայրը միշտ կը հակառակէր տղուն, միեւնոյն ատեն պախարակելով անոր լարախաղացական ձգտումները։ Յովհաննէս ամառուան մէջ բոլորովին անտեսեց հօրը ու բնաւ չծածկեց անոր յորդորներուն ականջ չկախելը, ինչ որ այնչափ անգամներ առիթ տուաւ ընտանեկան կեանքին պղտորելուն։ Ձմեռը սակայն, ուր թէ՛ ընտանիքէն բոլորովին անկախ ապրելու պայմանները կը դժուարանային և թէ օդին գէշութեանը պատճառաւ անկարելի կ'ըլլար Քէօրըն Թէփէսի փորձերը շարունակել, Յովհաննէս պարտաւորուեցաւ կրկին քօղարկել իր ապագայ արհեստին սէրը, և այնպէս մը յաջողեցաւ ինքզինքը կեղծել, որ մայրը՝ օր մը գաղտուկ ըսաւ Գասպար աղային.

— Քա մարդ, տղան ա՛լ պիւս պիւթիւն ճամպազութենէն պաղեր է։

Միամիտ կինը ինքն ալ կը հաւատար իր ըսածին ու կը կարծէր թէ զաւակը բոլորովին երեսէ ձգած է իր լարախաղաց ըլլալու փափաքը, թէև Յովհաննէս 1846ի յունուարէն իսկ, օդերուն բացուելէն օգտուելով, կրկին Քէօրըն Թէփէսի կը հաւաքէր Միքայէլ Բամպուքճեանն ու իր ապագայ խումբին միւս անդամները, և անոնց հետ կ'որոշէր յարմար առիթի մը մէջ գործի սկսիլ, նոյն իսկ այն տարուան ընթացքին մէջ։

Հակառակ այն եռանդոտ փութկոտութեան՝ որով այս որոշումը տրուած էր, ուղղակի հասարակութեան առջեւ ներկայացում մը կարելի է ուշանար դեռ բաւական ատեն, եթէ երբեք հանդիպում մը չփութացնէր Յովհաննէսի և իր ընկերներուն կողմէ այդ այնչա՛փ երազուած օրը։ Այն ատեն՝ նորակազմ խումբը իր փորձերը միշտ կը կատարէր Քէօրըն Թէփէսի մէջ՝ ուր ցանկապատով շրջապատուած պարապ հող մը՝ զիրենք թէ՛ հետաքրքիրներու անպատեհ ներկայութենէն կ'ազատէր և թէ, իր յարմարութեան պատճառաւ, մեծ դիւրութիւններ կու տար փորձերուն։

(Շարունակելի)

---

(1) Այս փողոցը բաւական ետքը, 1856էն միայն այս անունով յորջորջուիլ սկսած է, Գասպարեանի իբր յիշատակ։